

Høgskolen i **Hedmark**

Campus Elverum
Avdeling for folkehelsefag
1FADF01

Lise Linn Elde Rasmussen

Bruk av uteskole Er det forskjeller i by og bygd?

Use of outdoor education Are there differences in urban and rural areas?

Bachelor i faglærerutdanning i kroppsøving og idrettsfag
Bachelor oppgave

6. semester
2013

Samtykker til utlån hos høgskolebiblioteket JA NEI

Samtykker til tilgjengeliggjøring i digitalt arkiv Brage JA NEI

Forord

Bacheloroppgaven er en avsluttende oppgave på min treårige skolegang i faglærerutdanning i kroppsøving og idrettsfag ved Høgskolen i Hedmark, Institutt for idrett og aktiv livsstil.

Oppgaven tar for seg uteskole undervisning blant barneskolene i by og bygd i Hedmark fylke.

Det har vært en lang prosess fra start til slutt med en slik oppgave. Men med god hjelp fra veileder, medstudenter og familie ble oppgaven ferdig og med forhåpentligvis et bra resultat.

Jeg vil gjerne takke skolene og lærerne som var villige til og gjennomgå en spørreundersøkelse, som dermed gjorde at jeg kunne forske og fullføre denne bacheloroppgaven.

Jeg vil også takke min veileder Trine Bjerva som har vært en god støttespiller og veileder gjennom hele prosessen. Hun har vært tilgjengelig når jeg har trengt veiledning, både på skoleområdet og gjennom e-post sendinger. Det har vært til stor hjelp at jeg har kunnet kontakte henne elektronisk, når mulighetene til og dra til skoleområdet ikke har vært til stede. Jeg vil også takke mine respondenter som har tatt seg tid til og besvare oppgavens undersøkelse.

Elverum, 02.05.2013

Lise Linn Rasmussen

Sammendrag

Forfatter:

Lise Linn Rasmussen

Oppgavens tittel:

Bruk av uteskole, er det forskjeller i by og bygd?

Problemstilling:

I hvor stor grad er det forskjeller mellom by og bygd i bruk av uteskole på barneskoler i Hedmark fylke?

Metode:

Kvantitativ metode benyttes i denne oppgaven. Innsamling av data har foregått ved å benytte spørreskjema til rektorer ved skoler i by og bygd i Hedmark fylke.

Resultat:

Det er flere faktorer som påvirker i hvor stor grad uteskole blir brukt som undervisningsform på skolene som er med i undersøkelsen. Skolenes rammefaktorer og behov for ressurser er det som skaper den største forskjeller blant by- og bygdeskolene. Byskolene har rammefaktorer rundt/ved skolen som setter begrensninger for skolene til og drive aktivt med uteskole.

Begrensningene skaper også økt behov for ressurser. Selv om bygdeskolene også har noen behov for ressurser, gir rammefaktorer rundt/ved skolen muligheter i stedet for begrensninger.

Den største graden av forskjellen i bruk av uteskole blant by og bygd finner vi dermed i skolenes rammefaktorer og ressurser.

Innholdsfortegnelse

Figur oversikt

1 Innledning.....	1
1.1 Bakgrunn for tema.....	1
1.2 problemstilling	2
1.3 Operasjonalisering av begreper	3
1.3.1 Allmenndanning	4
1.3.2 Tverrfaglig undervisning	4
1.4 Tidligere forskning på uteskole	4
2 Teori	4
2.1 Hva er uteskole?	5
2.1.1 Kropp og sanser	6
2.1.2 Kommunikasjon og sosial samhandling.....	7
2.2 Krav til lærernes kompetanse	8
2.3 Utbredelse av uteskole i norsk skole	8
2.3.1 Skolens beliggenhet og uteområde.....	10
3 Metode.....	10
3.1 Valg av metode.....	10
3.2 Kvantitativ forskning.....	10
3.3 Utvalg	11
3.4 Gjennomføring av spørreundersøkelse.....	12
3.5 Behandling av data	13
3.6 Ethiske forhold	14
3.7 Reliabilitet og validitet	14
4 Resultater.....	15
4.1 By skoler i Hedmark fylke.....	15
4.1.1 Hva legger dere i ordet uteskole?	16
4.1.2 I hvor stor grad har uteskole blitt brukt som undervisningsform på deres skole?... 16	
4.1.3 På hvilket årstrinn blir uteskole mest tatt i bruk på deres skole?	17
4.1.4 I hvilket fag blir uteskole mest tatt i bruk på deres skole?	17
4.1.5 Blir uteskole ofte brukt i tverrfaglige sammenhenger ved deres skole?.....	18
4.1.6 Hvor ofte blir de følgende områdene brukt til uteskole undervisning?.....	18
4.1.7 Setter rammefaktorene rundt/ved deres skole begrensninger eller muligheter for bruk av uteskole?.....	19

4.1.8 Hvilke ressurser kreves for å bruke mer uteskole som undervisningsform ved deres skole?.....	19
4.1.9 Ville deres skole ønsket og tatt uteskole mer i bruk?.....	20
4.2 Bygdeskoler i Hedmark fylke.....	20
4.2.1 Hva legger dere i ordet uteskole?	20
4.2.2 I hvor stor grad har uteskole blitt brukt som undervisningsform på deres skole?...	21
4.2.3 På hvilket årstrinn blir uteskole mest tatt i bruk på deres skole?	21
4.2.4 I hvilket fag blir uteskole mest tatt i bruk på deres skole?	22
4.2.5 Blir uteskole ofte bruk i tverrfaglige sammenhenger ved deres skole?.....	22
4.2.6 Hvor ofte blir de følgende områdene brukt til uteskole undervisning?.....	23
4.2.7 Setter rammefaktorene rundt/ved deres skole begrensninger eller muligheter for bruk av uteskole?.....	24
4.2.8 Hvilke ressurser kreves for å bruke mer uteskole som undervisningsform ved deres skole?.....	24
4.2.9 Ville deres skole ønsket og tatt uteskole mer i bruk?.....	25
5 Drøfting av sentrale funn.....	26
5.1 Hva legger skolene i ordet uteskole og hvor mye blir det brukt?.....	26
5.2 I hvilke klassetrinn, fag og faglige sammenhenger tas uteskole mest i bruk?.....	27
5.3 Hvilke uteområder blir brukt, samt hvilke begrensninger og muligheter har skolene i forhold til uteskole undervisning?.....	29
5.4 Hvilke ressurser trengs og hvilke holdninger har ledelsen til å ta uteskole mer i bruk?	30
5.5 Oppsummering	31
6 Konklusjon	32
7 Referanseliste	34
Vedlegg	37
Vedlegg nr: 1	38
Vedlegg nr: 2	39
Vedlegg nr: 3	42
Vedlegg nr: 4.....	47

Figur oversikt

Figur 1: Hva byskolene legger i ordet uteskole.

Figur 2: Bruk av uteskole tidligere og innværende år hos byskolene.

Figur 3: Hvilke årstrinn uteskole blir mest brukt på byskolene.

Figur 4: Hvilke fag uteskole blir mest tatt i på byskolene.

Figur 5: Uteskole i tverrfaglige sammenhenger på byskolene.

Figur 6: Områder som blir brukt/ikke brukt til uteskole på byskolene.

Figur 7: Begrensninger og muligheter rammefaktorene setter for byskolene.

Figur 8: Ressurser som trengs hos byskolene for og drive mer med uteskole undervisning.

Figur 9: Ønske om og ta uteskole mer i bruk hos byskolene.

Figur 10: Oppfattelsen til byskolene om de bruker mer eller mindre uteskole enn andre sammenlignbare skoler.

Figur 11: Hva bygdeskolene legger i ordet uteskole.

Figur 12: Bruk av uteskole tidligere og innværende år hos bygdeskolene.

Figur 13: Hvilke årstrinn uteskole blir mest brukt på bygdeskolene.

Figur 14: Hvilke fag uteskole blir mest tatt i på bygdeskolene.

Figur 15: Uteskole i tverrfaglige sammenhenger på bygdeskolene.

Figur 16: Områder som blir brukt/ikke brukt til uteskole på bygdeskolene.

Figur 17: Begrensninger og muligheter rammefaktorene setter for bygdeskolene.

Figur 18: Ressurser som trengs hos bygdeskolene for og drive mer med uteskole undervisning.

Figur 19: Ønske om og ta uteskole mer i bruk hos bygdeskolene.

Figur 20: Oppfattelsen til bygdeskolene om de bruker mer eller mindre uteskole enn andre sammenlignbare skoler.

1 Innledning

Studiet faglærerutdanning i kroppsøving og idrettsfag, som jeg nå går mitt siste semester på, har kroppsøving og idrettsfag samt lærerens rolle som hovedfokus. Studiet har gitt meg en bedre forståelse for lærerens rolle i både aktive og inaktive sammenhenger. Betydningen av variasjon, samarbeid, tilpasning og tilrettelagt undervisning er noe jeg har fått gode teoretiske og praktiske erfaringer om med denne treårige utdanningen. Vi har også vært innom temaet uteskole, både i pedagogikk og andre aktuelle fag. Dette emnet fanget interessen min. Jeg begynte å tenke tilbake på egen skolegang. Noe av det jeg husket var turer i skog og mark med poster hvor vi svarte på spørsmål om natur og miljø. Jeg husket dette som positive og engasjerende avbrekk fra tradisjonell klasseromsundervisning. Tankeprosessen rundt oppgaven var i gang angående tema og problemstilling. Hvor mye blir uteskole som undervisning egentlig tatt i bruk i dagens skole?

Jeg kjenner også til forskning omkring gutters drop-out av skolen. Her problematiserer man blant annet at skolens undervisningsform blir for abstrakt (Sponberg & Vespestad, 2012). Jeg vil ikke skrive om dette i oppgaven, bare nevne det som bakgrunn for at problemstillingen er interessant å se nærmere på. Det kunne på et senere tidspunkt, vært interessant å sammenstille denne oppgavens undersøkelse med undersøkelser omkring gutters resultater og drop-out i samme fylke. Jeg har valgt å begrense oppgaven til å se nærmere på bruk av uteskole i by og bygd, hvor forskningsområdet er Hedmark fylke. Dette er forskning som kan gi en bevissthet omkring bruken av uteskole, viktige rammebetingelser og eventuelt motivere til å bruke denne undervisningen i større grad.

1.1 Bakgrunn for tema

Departementene sier: «Krav må stilles både til tilrettelegning... og innholdet i uteskole og andre former for aktive skoledager» (2005, s. 39). Her viser departementenes handlingsplan til blant annet uteskole som en undervisning for og fremme en aktiv skolehverdag.

Friluftsrådernes Landsforbund har tatt utgangspunkt i Kunnskapsløftet fra 2006 og henviser i sin ideperm til bruk av natur og friluft i skolen. Fire hovedgrunner blir nevnt til hvorfor

miljøet rundt oss burde brukes i skolesammenheng. En av hovedgrunnene lyder slik: «Mange elever lærer en rekke tema i ulike fag bedre gjennom praktiske oppgaver og utprøving ute» (Friluftsrådenes landsforbund, 2006, s. 1). Uteskole kan være en stor ressurs for utprøving av slike råd til en aktiv og variert skolehverdag. Friluftsrådenes Landsforbund sier: «En ofte upåakta ressurs er skolens fysiske utanlegg og steder i skolens nærmiljø. I muligheter for kompleks sansing og interaksjon i et mangfoldig landskap, ligger også muligheter for motivasjon og læring, utfra hver enkelt elevs ulike forutsetninger» (2006, s. 8). Her får forbundet fram at elever har ulike forutsetninger. Ved bruk av natur og skolens uteområde kan lærerne skape motivasjon og læring for hver enkelt elev. I boken Fysisk aktivitet i skolehverdagen til Mjaavatn & Skisland (2004) kan vi lese mer om forskning rundt skolens uteområde, og hvilke påvirkninger dette har for bruken av uteskole. Arne Nikolaisen Jordet (2003) har definert uteskole slik:

Uteskole er en arbeidsmåte hvor man flytter deler av skolehverdagen ut i nærmiljøet. Uteskole innebærer dermed regelmessig aktivitet utenfor klasserommet. Arbeidsmåten gir elevene anledning til å ta alle sansene i bruk slik at de får personlige og konkrete erfaringer i møte med virkeligheten. Arbeidsmåten gir rom for faglige aktiviteter, spontan utfoldelse og lek, nysgjerrig søken, fantasi, opplevelse og sosialt samvær. Uteskole handler om å aktivisere alle skolefagene i en integrert undervisning hvor ute- og inneaktiviteter har nær sammenheng, idet elevene lærer om virkeligheten i virkeligheten; dvs. om naturen i naturen, om samfunnet i samfunnet og om nærmiljøet i nærmiljøet. (s. 24)

Uteskole er noe som nevnes både i handlingsplaner og bøker. Handlingsplanen for fysisk aktivitet 2005 – 2009 (Departementene, 2005), læring i friluft (Friluftsrådenes Landsforbund, 2006), nærmiljøet som klasserom (Jordet, 2003) og fysisk aktivitet i skolehverdagen (Mjaavatn & Skisland, 2004) er alle informasjonskilder som presenterer forskning og teori om uteskole.

1.2 problemstilling

Uteskole er en type undervisning som ble bruk i min skolehverdag, og var en positiv læringsmåte som aktiviserte elevene. Om uteskole blir brukt like mye nå som på min skole for

ti år siden er noe jeg har lite kunnskap om. Jeg gikk på skole i en bygd med cirka 200 elever. Denne type undervisning interesserte meg. En problemstilling ble framstilt som grunnlag for denne bacheloroppgaven. Problemstillingen lyder slik:

I hvor stor grad er det forskjeller mellom by og bygd i bruk av uteskole på barneskoler i Hedmark fylke?

Problemstillingen er konkret, men det er noen forskningsspørsmål jeg vil trekke frem for og komme dypere inn på emnet. Spørsmålene jeg vil ta for meg for å få frem et godt forskningsresultat og dermed et godt utgangspunkt for drøfting er:

- Hva legger skolene i ordet uteskole og hvor mye blir det brukt?
- I hvilke klassetrinn, fag og faglige sammenhenger tas uteskole mest i bruk?
- Hvilke uteområder blir brukt, samt hvilke begrensninger og muligheter har skolene i forhold til uteskole undervisning?
- Hvilke ressurser trengs og hvilke holdninger har ledelsen til å ta uteskole mer i bruk?

Jeg har tatt for meg fylket skolen min ligger i som er Hedmark. Her er alle 88 barneskolene i fylket kontaktet gjennom et elektronisk spørreskjema. Spørreundersøkelsen tar for seg de offentlige barneskolene, hvor både rene barneskoler og kombinerte barne- og ungdomsskoler er med. Jeg har valg ut et fylke, da det er mest realistisk i forhold til tidsbruk og størrelse på bachelor oppgaven. I oppgaven viser jeg forskjellen mellom by og bygd i bruk av uteskole på barnetrinnet i Hedmark fylke.

1.3 Operasjonalisering av begreper

I dette kapitlet presenteres forklaringer på noen ord og uttrykk som blir brukt i oppgaven i forskjellige sammenhenger. Slik kan oppgaven også leses av et allment publikum. Ordet uteskole blir ikke forklart i dette kapitlet. Her henviser jeg til kapittel 1.1 i bakgrunn for tema.

1.3.1 Allmenndanning

Allmenndanning vil si læren om menneske, samfunn og natur. Samt kunnskap til og møte livet i praktiske, sosial og personlige sammenhenger. Det og tilegne seg egenskaper og verdier er også en del av denne danning (Utdanningsdirektoratet, 2011).

1.3.2 Tverrfaglig undervisning

Tverrfaglig undervisning er samarbeid og sammensetning av to eller flere fag, for eksempel musikk og norsk i samme undervisning. Fagene går på tvers av hverandre og man samarbeider om å skape læring hos elevene i begge fag. Lærerne som underviser må ha solid fagkunnskap som grunnlag for en tverrfaglig undervisning. Dette for å skape læring og berikelse hos elevene uten og senke kravene som stilles i fagene (Ganer og Skarohamer, 2001).

1.4 Tidligere forskning på uteskole

Det finnes i dag en del litteratur og artikler om uteskole. Dermed er det mye brukbar informasjon om emnet som kan brukes i denne bachelor oppgave. Læring utenfor klasserommet, uterommet som arena for aktivitet og læring, og fysisk aktivitet i skolehverdagen er noen eksempler på tilgjengelig litteratur som omhandler oppgavens tema.

2 Teori

Tidligere ble skole og undervisning sett på som det som skjedde mellom lærer og elev innenfor klasserommets fire vegger. Det vil si klasseromsundervisning med stillesittende aktivitet hvor lesing, skriving og snakking var dominerte undervisningen (Jordet, 2010). Er det også slik i dag, eller blir undervisning som uteskole tatt mer i bruk i dagens samfunn? I denne delen vil oppgaven ta for seg forskjellige temaer innen oppgavens problemstilling og forskningsspørsmål.

2.1 Hva er uteskole?

Uteskole kan forklares på mange måter, men kan i det store og det hele gå under en samlebetegnelse for den læringen og undervisningen som skjer utenfor klasserommets fire vegger. Uteskole er en undervisning hvor læringsaktivitetene foregår i nærmiljøet og lokalsamfunnet. Selv om dette krever mye tid og resurser, er det en undervisning som tilfører læringen mange positive kvaliteter som både motivasjon, variasjon, fysisk aktivitet, kreativ utfoldelse og mye mer (Jordet, 2010). Uteskole er også en undervisning som kan gi muligheter for og arbeide på tvers av fagene gjennom en tverrfaglig undervisning. Dette kan skape en mer helhetlig opplæring for elevene, samt effektiv i forhold til tidsbruk. Mange fag kan kombineres sammen til en undervisning utenfor klasserommet (Jordet, 2010).

Jordet (2010) hevder at uteskole ikke er en metode eller en arbeidsmåte, men innbefatter et stort mangfold av ulike praksisformer. Han hevder videre at uteskole er mer å forstå som et utdanningsfilosofisk begrep enn et utdanningsmetodisk begrep. I en bred forståelse sees uteskole som en integrert del av skolens didaktiske og helhetlige allmenndannelse. I en smal forståelse brukes skolens omgivelser hovedsakelig for å realisere spesifikke mål i opplæringen. Faren ved en smal forståelse av læringen som skjer i undervisning ute, er at læreren ikke forholder seg til å bruke uterommet som en viktig arena for elevenes allmenndannelsesprosess (Jordet, 2010).

Læreprosessen gjennom uteskole kan eksempelvis settes opp ved hjelp av en tre-trinnsmodell, hvor forarbeid, uteopplevelse og bearbeiding/refleksjon er hoved punktene. Under forarbeid setter vi planlegging som et sentralt punkt. Elevene kan lese litteratur om det de skal gjøre, forberede praktiske oppgaver som skal gjennomføres. De kan få hjelp og ha samtaler med lærer om hva som skal utføres og gjøre andre nødvendige forberedelser før de planlagte læringsaktivitetene ute settes i gang. Andre trinn av modellen er selve uteopplevelsen. Her utføres oppgavene og læringsaktivitetene som er planlagt. Elevene får tatt i bruk alle sansene og følelsene sine under prosessen. Elevene får både, observere og forske i sitt læringsarbeid. De får være i fysisk aktivitet hvor spenning, glede, skuffelser og nye opplevelser og erfaringer skjer gjennom undervisningen. Avslutningsvis må bearbeiding og refleksjon gjennomføres,

slik at elevene får gjennomgått det de har lært og erfart på flere måter. Opplevelsene fra uteaktivitetene følges opp i ulike fag gjennom varierte undervisnings former. Elevene kan igjen lese faglitteratur om hva de har opplevd, og dermed reflektere over deres egne erfaringer i forhold til litteraturen i bøkene. Samtaler mellom lærer/elev og mellom elev/elev bør også være med i refleksjonen. Å lytte til andres erfaringer og opplevelser av uteaktivitetene kan gi ytterligere nye dimensjoner til opplevelsene og føre til flere erkjennelser og forståelser hos elevene. Denne delen av tre-trinnsmodellen er med på å bekrefte eller eventuelt korrigere elevens egne erfaringer og opplevelser (Jordet, 2003).

2.1.1 Kropp og sanser

Kroppslig aktivitet blir en distraherende og forstyrende faktor i klasserommet, hvor ro, konsentrasjon og stillesitting dominerer. Aktiviteter og behovet for kroppslig bevegelse disiplineres i skolen. Kun et fag praktiserer fysiskaktiv undervisningsform, nemlig kroppsøving. Variasjon i undervisningen er viktig. Hvorfor begrenser vi da aktiviteten til kun et fag når vi vett at alle elever lærer på ulike måter og trenger variert og tilpasset opplæring? Uteskole er en undervisning som bringer læring og kunnskap ut fra klasserommet til skolens uteomgivelser og nærmiljø. Her kan kropp og sanser utfolde seg i samspill med kunnskap og læring (Jordet, 2010). Sanseorganene tale, syn, hørsel, lukt, smak og berøring er til for å samle opplysninger fra omverden rundt og utenfor kroppen, samt fra kroppens indre miljø (Jansen & Glover, 2013). Allsidig motoriskaktivitet og lek i naturen gir elevene rike og varierte muligheter til å sanse, føle, utforske og utvikle egen kroppslig bevissthet og forståelse av seg selv i samspill med sine omgivelser (Edlev, 2009).

Lærere i skolen kan se en positiv sammenheng mellom kroppslig aktivitet og læring i undervisningen. Bruk av kropp og sanser er en viktig teoretisk begrunnelse hos lærere som bruker uteskole som undervisning i sitt arbeid (Jordet, 2010). I Arne Nikolaisen Jordet (2010) sin bok kan man lese et utsagn fra en lærer som viser til dette:

Elevene bruker alle sansene i læreprosessen. Da lærer de bedre. Dette er en naturlig måte å lære på. Elevene husker godt hva de har gjort på utedagene. De klarer på en

bemerkelsesverdig måte å reprodusere opplevelsene – hva de gjorde da de var der og der. Det er helt annerledes med inne-undervisningen hvor timene blir mer like. Jeg tror derfor uteskole vil gi barna opplevelser som de vil komme til å huske senere i livet. (s.69)

Her har læreren hatt og gitt elevene en positiv undervisning ved bruk av uteskole. Elevene har fått mulighet til å kunne huske kunnskapen og læringen de har hatt (Jordet, 2010). Sabroe og Johnsen sier: «Når følelser og sanser kobles til læring, skjer læringen hurtig og bundfældes eller huskes på en helt anden måde...» (2002, s. 9). Det å lære hvordan kropp og sanser fungerer er også en forutsetning for barnet til og kunne involvere seg i verden gjennom utvikling av evner og begreper, kommunikasjon og sosial samhandling som er viktige faktorer innenfor skolen og tilegning av læring (Edlev, 2009).

2.1.2 Kommunikasjon og sosial samhandling

Ved undervisning utenfor klasserommet endres rammefaktorene på mange måter.

Undervisningen kan foregå på større arealer for eksempel i en park, i naturen, på institusjoner eller andre tilgjengelige steder hvor skolen og klassen kan dra. Den nye arenaen kan også gi rom for fysisk aktivitet i samspill med læring, hvor elevene kan jobbe både i grupper og individuelt. Praktisk aktivitet og læring gjennom gruppearbeid og fysisk aktivitet utenfor klasserommets fire vegger gjør at elevene må kommunisere og samhandle på nye måter (Jordet, 2010). Jordet sier: «De skal ikke lenger kommunisere om verden, men kommunisere mens de handler i verden» (2010, s. 84). Elevene skal altså lære om lærestoffet der det er og finnes, gjennom skapende, utforskende og praktiske aktiviteter. De fleste oppgaver utenfor klasserommet baserer seg ofte på disse tre nevnte faktorene. Elevsamarbeid brukes i de fleste sammenhenger og dermed trengs kommunikasjon og samhandling for å gjennomføre den aktuelle aktiviteten (Jordet, 2010).

Ved undervisning utenfor klasserommet vil muligheten til kommunikasjon mellom elevene, og mellom lærer og elev være større. Kommunikasjon betyr å meddele, overføre og utveksle informasjon (Kaufmann & Kaufmann, 2010). Alle grupper kan snakke samtidig uten og forstyrre hverandre med støy. Lyden vil ikke bli innestengt av klasserommets vegger.

Muligheten til å utfolde seg språklig øker i mye større grad enn i klasserommet, noe som gir den enkelte elev mer rom for taletid i en sosial samhandling. Det viser seg også at elever tør lettere å utfolde seg språklig ved undervisning ute, fordi man kan kommunisere med hverandre uten at alle hører samtalen som foregår. Rammene rundt kommunikasjon ute blir mindre formell og styrt, og elevene tørr i større grad å si mer hva de tenker og føler. Dette kan være med på å skape en positiv ramme for kommunikasjon og sosial samhandling hos elevene. Opplevelsene og aktivitetene ute gir også mer å snakke om. Noe som kan stimulere til mer prat blant elevene (Jordet, 2010). «Uteskole fører altså til en aktiv og selvstendig bruk av språk fordi elevene har mye og snakke om, både i forhold til planlagte oppgaver og i forhold til det som skjer spontant» (Jordet, 2010, s.87).

2.2 Krav til lærernes kompetanse

Den største betydningen for elevenes læring er lærerne i skolen. Dermed er lærernes kompetanse og rolle viktig for undervisningen som foregår i skolen (Jordet, 2010). I Stortingsmelding nr.11 (Kunnskapsdepartementet, 2008) kan man lese om hva som forventes av lærerne og deres kompetanse. De mest sentrale elementene i stortingsmeldingen er didaktisk kompetanse, ledelses kompetanse og relasjonell kompetanse (Kunnskapsdepartementet, 2008). Jordet skriver: «Lærernes didaktiske, ledelsesmessige og relasjonelle kompetanse må innbefatte evnen til å lede elevers læring på flere arenaer enn klasserommet og bruke flere kunnskapsformer enn tekst» (2010, s. 209). Det er viktig som lærer og vite at det er læreren som er ansvarlig for å gi elevene de ressursene og verktøyene de trenger for å lære, og for å kunne lykkes i et variert miljø gjennom ulike arbeidsmetoder (Jordet 2010).

2.3 Utbredelse av uteskole i norsk skole

Hvor mye uteskole blir brukt i norske skoler er en omfattende forskning. Vi må helt tilbake til 2000 for å finne tall som sier noe om dette spørsmålet. Kartleggingen av denne undersøkelsen omfattet da landets skoler med første til syvende trinn, og ble gjennomført av statens råd for ernæring og fysisk aktivitet. Forskningen gikk ut på å se på andelen barn som hadde uteskole

en halv dag eller mer ved sin skole. Resultatene viste til at uteskole ble relativt hyppig brukt på første trinn, hvor andelen elever som hadde uteskole en dag eller mer i uken var 80 %. Videre viste resultatene at ved høyere klassetrinn avtok uteskole undervisningen gradvis. I syvende klasse var andelen kraftig redusert (Mjaavatn & Skisland, 2004). Om tallene har endret seg de siste årene er usikkert, men i følge Jordet (2010) tror han at dette sannsynligvis ikke har skjedd.

Tidligere undersøkelser viser også til at 60 % av lærere i samfunnsfagopplæring benyttet seg av uteskole undervisning. Men hva disse lærerne tenker og legger i ordet uteskole er noe usikkert (Jordet, 2010). Arne Nikolaisen Jordet (2010) skriver:

Det kan se ut til at mange lærere ikke oppfatter uteskole som en måte å arbeide med skolens innhold på.... Mange lærere synes altså ikke å bruke uteskole i den faglige opplæringen, men knytter det mer til opplegg hvor de arbeider med lærerplanens generelle del, som en praksisform som gir rom for naturopplevelse, fysisk aktivitet, lek og hyggelig sosial samvær.... Skolens faglige innhold må få en langt mer fremtredende rolle i uteskole om praksisformen skal få en naturlig plass i opplæringen. (s.56)

Vi ser gjennom dette og tidligere forskning at uteskole er noe som blir brukt i norske grunnskoler. Men hva skolene og lærerne legger i ordet uteskole, hvordan undervisningen blir gjennomført og hvor faglig forankret uteskole undervisningen er blir et nytt relevant spørsmål. Uteskole kan være en undervisning som kan brukes i overensstemmelse med lærerplanen. Som også kan skape motivasjon og engasjement hos elevene, hvor resultatet kan være læring i fellesskap, bedre læringsutbytte og fornuftig bruk av tid. Men en viktig faktor for at uteskoleundervisningen skal fungere er kvaliteten på forberedelse, gjennomføring og etterarbeid. Flere faktorer kan være avgjørende for kvaliteten på uteundervisningen: Dårlig organisering og bruk av tid. Manglende samsvar mellom aktivitetene og faget. Det settes ikke av tid til samtaler, refleksjon og etterarbeid. I verstefall, elevene føler hverken glede eller faglig utbytte av undervisningen. Gode kunnskaper om helhetlige læringsprosesser og metoder i uteundervisning er dermed ofte avgjørende for å skape en god uteskole (Jordet, 2010). Som

et dikt sier: «Det jeg hører, glemmer jeg. Det jeg ser, husker jeg. Det jeg gjør, forstår jeg»
(Confucius, 451 B.C)

2.3.1 Skolens beliggenhet og uteområde

Tidligere undersøkelse fra år 2000, utført av Statensråd for ernæring og fysisk aktivitet, viser til bruk av uteskole i forhold til skolenes tilgjengelighet på uteområder. Skoler hvor uteområde ikke var lett tilgjengelig, brukte uteskole i mindre grad enn skoler med lett tilgjengelig uteområde (Mjaavatn & Skisland, 2004). Når det kommer til uteområder som blir hyppigst brukt, er dette noe som blir framvist i Limstrand sin undersøkelse blant alle skolene i Nordland. Områdene skog/trær og skolegården ble mest tatt i bruk i forhold til uteundervisning, samt strandkant/fjære ble også noe brukt (Mjaavatn & Skisland, 2004).

3 Metode

I denne delen av oppgaven gjør jeg rede for valg av metode, gjennomføring og behandling av innsamlet data. Undersøkelsen strekker seg over skoler i både by og bygd i Hedmark. Hensikten med undersøkelsen er og få en innsikt i om det er noen forskjell mellom by og bygd i bruk av uteskole ved norske barneskoler i Hedmark fylke.

3.1 Valg av metode

I oppgaven har jeg valgt å ta i bruk kvantitativ metode. Med valget av problemstilling trenger jeg en større mengde data for å få et bredt nok analyse grunnlag. Hensikten med kvantitativ metode er å få frem hyppigheten av uteskole brukt i by og bygd.

3.2 Kvantitativ forskning

Ved kvantitativ metode vil man ha mulighet til å samle inn større mengder forskningsdata. Dermed vil man få et bredt resultat over de valgte forskningstemaene. Denne metoden medfører en risiko for at nyanser og viktige detaljer ikke kommer frem (Jacobsen, 2010).

Nøye formulerte og utformete spørsmål som samsvarer med det man vil ha frem i problemstillingen er dermed sentralt.

For og få et resultat ut i fra oppgavens problemstilling trengs det kort med informasjon fra mange instanser. I forhold til oppgavens størrelse og tidsbruk er spørreskjema mest relevant. Et spørreskjema gjennom kvantitativ metode har relativt få spørsmål og et begrenset antall svaralternativer. Informasjonene blir samlet inn, analysert og kalkulert sammen til et resultat i oppgaven (Nasjonal digital læringsarena, 2010). Resultatene vil bli brukt til å gi et svar på oppgavens problemstilling gjennom de forskjellige forskningsspørsmålene.

3.3 Utvalg

Valg av forsknings område ble tatt på grunnlag av tilgjengelighet og studiested som er Hedmark fylke. Det er også større sannsynlighet for høyere svarprosent når respondentene har kjennskap til studieinstitusjonen, noe som er mer sannsynlig når de ligger i samme fylke.

Utvalget tar for seg offentlige barneskoler i Hedmark, både rene barneskoler og skoler hvor barne- og ungdomsskole er kombinert. I de kombinerte skolene vil rektorene bli bedt om å svare på bakgrunn av barneskolenivået og ikke fra høyere klassetrinn. Montessoriskoler og grunnskoler for voksne er ikke med i oppgavens utvalg. Totalt er det 88 offentlige barneskoler i Hedmark fylke, mens tallet fra 2007/2008 for rene og kombinerte barneskoler i helle Norge er 2625 (Utdanningsforbundet, 2008). Dermed utgjør Hedmark fylke ca 3,35 % av den totale barneskolepopulasjonen i Norge, og 100 % av barneskolene i Hedmark. Oppgaven kan ikke si hvordan det er blant barneskoler i hele Norge, men kan gi en liten pekepinn som kan skape nysgjerrighet hos andre. Forskingen vil derimot si noe om forskjellen mellom by og bygd i bruk av uteskole ved offentlige barneskoler i Hedmark fylke.

Ved elektronisk og internett basert spørreskjema kan man forvente en svarprosent på maksimal 60 – 70 %, men ofte er svarprosenten mindre. Dette er en negativ side ved elektronisk spørreskjema, men til gjengjeld går denne type datainnsamling hurtigere enn ved for eksempel postsendelse (Jacobsen, 2010).

Utvalget består kort sagt av Hedmarks offentlige barneskoler, hvor skolene er delt i by- og bygdeskoler. Med utgangspunkt i byene i det store norske leksikon har jeg funnet frem til skillet mellom by og bygd i det aktuelle fylket. Byene i Hedmark er Elverum, Hamar, Kongsvinger, Brumunddal og Moelv (Thorsnæs, 2013). Hver og en av disse byene er byer i kommuner som også består av bygder. Jeg har i tillegg tatt kontakt med hver enkelt kommune via e-post for å få bekreftet hva som er by og bygde skoler før utsendelse av spørreundersøkelsen. De resterende kommunene i Hedmark er Alvdal, Eidskog, Engerdal, Follidal, Grue, Løten, Nordal-Odal, Os, Rendalen, Stange, Stor-Elvdal, Sør-Odal, Tolga, Trysil, Tynset og Våler som ansees som bygde kommuner med bygdeskoler.

Spørreundersøkelsen er satt sammen elektronisk via SurveyMonkey. Skolenes rektorer fikk tilsendt en e-post hvor jeg presenterte meg selv og oppgaven, hva undersøkelsen omhandlet samt en link til spørreundersøkelsen. Det ble sendt ut to separate undersøkelser med samme spørsmål. En til bygdeskolene og en til byskolene. På denne måten kunne svarene separeres og settes opp mot hverandre. Alle resultatene er anonymisert. Det har vært viktig å ivareta anonymiteten slik at respondentene kunne svare uten fare for å bli stigmatisert på noe vis.

3.4 Gjennomføring av spørreundersøkelse

Før utsendelse av spørreundersøkelsen ble den gjennomgått av tildelt veileder samt et eksternt individ som har lang erfaring som leder for barn og voksne hvor læring gjennom kreativitet og forskning står sentralt. Valget om å gjennomgå spørreundersøkelsen med disse to individene ble tatt for og se om spørsmålene ble utformet på en faglig og forståelig måte, om eventuelle spørsmål måtte omformuleres og om spørsmålene var relevante i forhold til oppgavens problemstilling. I tillegg fikk jeg sjekket at det elektroniske skjemaet fungerte datateknisk. Etter gjennomgåingen ble noen omformuleringer gjort, noen spørsmål lagt til og spørsmålenes rekkefølge noe endret. Dette forarbeidet ble gjort i tråd med Gustav Haraldsen (1999) utsagn:

Farten kan være berusende. Når det tar så kort tid å få svar på spørsmålene, er det også fristende å bruke kortere tid på å lage dem. Resultatet kan bli dårligere spørsmål, eller at den

som legge spørsmålene inn i programmet, gjør feil eller velger programløsninger som i realiteten forandrer spørsmålsinnholdet. (s. 210)

I forkant av spørreundersøkelsen satte jeg opp en liste slik at det var kontroll over skolene og hvem det var sendt til mail til. Informasjon om at undersøkelsen var anonym, frivillig og ville bli tatt i bruk i oppgaven ble sendt ut sammen med tidligere nevnt informasjon.

Spørreundersøkelsen ble sendt til rektorene ved hver skole den 14.03.12 og stengt 3 uker etter.

3.5 Behandling av data

De utvalgte skolene fikk presentert en elektronisk konfidensiell spørreundersøkelse via mail. Denne løsningen ble valgt på grunn av effektiviteten denne type data innsamling har. I tillegg er det økonomisparende i forhold til telefonsamtale, postsendelse eller personlig oppmøtte (Haraldsen, 1999).

Datainnsamlingen ble behandlet gjennom den elektroniske internett side SurveyMonkey. Her har man muligheter til å analysere resultatene gjennom svar og diagrammer. Alle spørreundersøkelsene er samlet, og man kan velge å se alle svarene sammenlagt i et skjema eller individuelt. Når man ser de sammenlagt får man representert dette i prosenter og antall som har svart på hvert spørsmål. Man kan også få representert et diagram, men må ha en oppgradert versjon av nettsiden for og få lastet dette ned. Disse diagrammene er dermed blitt brukt som en mal når diagrammene i oppgaven har blitt utformet.

Den innsamlede dataen er på forhånd delt inn i by og bygde skoler. By skolene er fordelt på et spørreskjema og bygde skolene på et annet, men begge har samme spørsmål og svaralternativer. På denne måten blir behandlingen av data lettere både med tanke på organisering og analysering. Hvis by og bygdeskoler hadde vært i samme spørreskjema, ville man ikke kunne analysert hvilke som var by og hvilke som var bygdeskoler. Dette grunnet undersøkelsen er anonym hvor man kun får opp svar, men ikke hvem som har svart.

Teori delen av oppgaven ble jobbet med i perioden spørreundersøkelsen var åpen for innhenting av svar. Når undersøkelsen ble stengt startet analyseringen av resultatene straks. Dette fordi kunnskap om emnet skulle være friskt i minnet når analyseringen skulle gjøres.

3.6 Etiske forhold

Utvalget i denne oppgaven er offentlige barneskoler i Hedmark fylke. Skolene fikk tilsendt en mail i midten mars hvor de fikk informasjon om hvem som hadde sendt mailen med underskrift, hva bachelor oppgaven omhandlet, anonymitet og frivillighet i forhold til spørreundersøkelsen og link til hvor undersøkelsen fant sted (vedlegg nr. 1). Hvem og hva oppgaven omhandlet er med for og la respondentene få en forståelse av deres svar skulle brukes til. Viktigheten av informasjonen som blir gitt om anonymitet og frivillighet er stor, dette for at respondentene skal føle trygghet til og svare, samt svare oppriktig. For å sikre utvalgets anonymitet i oppgaven er det ikke blitt oppgitt noen navn på skoler. Resultatet blir representert gjennom prosenter og by- og bygdinndeling.

3.7 Reliabilitet og validitet

Reliabilitet handler om gjennomføringen av undersøkelsen og pålitelighet i forhold til dette. Pålitelighet til at det er gjort på en riktig måte og at eventuelle feilkilder som kan påvirke resultatene er med i forsknings oppgave (Dalland, 2007). Validitet handler derimot om resultatenes relevans i forhold til forskningens problemområde eller problemstilling (Dalland, 2007). I en forskning er det som Haraldsen sier: «...riktigere og dokumentere svakheter enn å late som om du har løst dem» (1999, s.325). Dermed er det som forsker viktig og ha et kritisk blick til eget arbeid, hvor gyldighet og pålitelighet av innsamlet informasjon er viktig (Jacobsen, 2005).

Når det gjelder gjennomføringen av metoden, kunne det vært gjennomført på en mer pålitelig måte i forhold til oppgavens respondenter. Ved telefonsamtaler i forkant av spørreskjema utsendelsene ville tryggheten til oppgavens forsker vært større for respondentene, og svarprosenten muligens noe høyere. Det var et høyt antall med skoler som eventuell skulle

ringes, men jeg ser i etterkant at det kunne vært gjennomførbart i forhold til tidsbruk på oppgaven. En høyere svarprosent kunne også oppstått hvis veilederens underskrift hadde vært med på det utsendte dokumentet med spørreundersøkelsen. Svarprosenten er en viktig faktor og påvirker resultatet.

Haraldsen (1999, s. 22) skriver: «En svarprosent på 70–75 regnes som akseptabel. Kommer svarprosenten under dette, bør vi tenne en gul varselampe som advarer mot å legge for mye i resultatene». Oppgavens resultater kan dermed brukes, men med stor varsomhet. Oppgavens forsker kan ikke komme med noen bastante konklusjoner, men resultatene kan gi en pekepinn på hvordan forholdene rundt uteskolebruk er i Hedmark fylke. Lav svarprosent påvirker oppgavens resultater som dermed svekker oppgavens reliabilitet.

Oppgavens validitet som omhandler resultatenes relevans i forhold til problemstillingen (Dalland, 2007), er denne oppgavens styrke. Resultatene er relevante i forhold til oppgaven, og kan gi en konklusjon på oppgavens forskningsspørsmål og problemstilling. Men med en lav svarprosent påvirkes også validiteten. Forskeren kan ikke komme med noen bastante konklusjoner rundt problemstillingen ut i fra innsamlet datamateriale fra spørreundersøkelsen.

4 Resultater

Oppgaven vil i denne delen presentere resultatene fra spørreundersøkelse. Resultatene fra by og bygd vil bli fremvist separat og funnene fra hvert enkelt spørsmål vil bli vist gjennom prosenter og antall. Resultatene er også blitt framvist gjennom diagrammer som presenteres i vedlegg nr. 3.

4.1 By skoler i Hedmark fylke

Antall offentlige by skoler i Hedmark fylke er 18 totalt. I denne undersøkelsen besvarte 11 av skolene, noe som utgjør en svarprosent på 61,11 %.

4.1.1 Hva legger dere i ordet uteskole?

I undersøkelsen spørres det om hva skolene legger i ordet uteskole. Høyest score finner vi på alternativet «å legge til rette for læring». Her har hele 7 skoler krysset av for dette alternativet og scoren blir dermed 63,63 %. For resultat framvist i diagram se vedlegg 3, diagram 1.

Alternativer	Svar	Antall
Legge til rette for lek	45,45 %	5
Legge til rette for læring	63,64 %	7
Legge til rette for kommunikasjon og sosial samhandling	45,45 %	5
Legge til rette for bruk av kropp og sanser	45,45 %	5
Legge til rette for opplevelser og utfoldelse av fantasi	27,27 %	3
Aktivitetsdager	36,36 %	4
All undervisning som foregår ute	54,55 %	6
Ekskursjoner	18,18 %	2
Aktivisering av skolefag i en integrert undervisning	36,36 %	4
Regelmessig aktivitet ute	36,36 %	4
Annet (vennligst spesifiser)	9,09 %	1
Totalt antall respondenter		11

Figur 1: Hva byskolene legger i ordet uteskole.

4.1.2 I hvor stor grad har uteskole blitt brukt som undervisningsform på deres skole?

Uteskole som undervisning har jevnt over blitt brukt middels mye ved byskolene både året 2011/12 og tidligere år, samt innværende år 2012/13. Ingen av by skolene har besvart at de bruker uteskole svært mye i noen av sammenhengene. For resultat framvist i diagram se vedlegg 3, diagram 2.

Alternativer	Svært lite (antall)	Lite (antall)	Middels (antall)	Mye (antall)	Svært mye (antall)	Totalt antall respondenter
året 2011/12 og tidligere år	30 % (3)	10 % (1)	60 % (6)	0 % (0)	0 % (0)	10
Innværende skole år, 2012/13	18,18 % (2)	27,27 % (3)	45,45 % (5)	9,09 % (1)	0 % (0)	11

Figur 2: Bruk av uteskole tidligere og innværende år hos byskolene.

4.1.3 På hvilket årstrinn blir uteskole mest tatt i bruk på deres skole?

Høyest svarprosent og på hvilket årstrinn uteskole blir mest tatt bruk er første trinn med 100 %. På hvilket årstrinn ingen av respondentene bruker uteskole er 6. trinn med 0,00 %. For resultat framvist i diagram se vedlegg 3, diagram 3.

Årstrinn	Svar	Antall
1. trinn	100 %	11
2. trinn	36,36 %	4
3. trinn	18,18 %	2
4. trinn	9,09 %	1
5. trinn	9,09 %	1
6. trinn	0,00 %	0
7. trinn	18,18 %	2
Brukes ikke på noen årstrinn	9,09 %	1
Totalt antall respondenter		11

Figur 3: Hvilke årstrinn uteskole blir mest brukt på byskolene.

4.1.4 I hvilket fag blir uteskole mest tatt i bruk på deres skole?

I hvilket fag uteskole blir mest tatt i bruk er det tre fag som utmerkes. 100% har krysset av for kroppsøving, 54,5% for matematikk og 45,5% har krysset av for naturfag. På annet har noen skoler svart at mat og helse og kunst samt håndverk også blir tatt i bruk i sammenheng med uteskole undervisning. For resultat framvist i diagram se vedlegg 3, diagram 4.

Alternativer	Svar	Antall
Matematikk	54,55 %	6
Engelsk	0,00 %	0
Kroppsøving	100,00 %	11
Norsk	9,09 %	1
RLE	0 %	0
Geografi	9,09 %	1
Historie og Samfunn	0,00 %	0
Musikk	0,00 %	0
Naturfag	45,45 %	5
Annet	36,36 %	4
Totalt antall respondenter		11

Figur 4: Hvilke fag uteskole blir mest tatt i på byskolene.

4.1.5 Blir uteskole ofte bruk i tverrfaglige sammenhenger ved deres skole?

Flertallet av respondentene har besvart at uteskole blir brukt av og til i tverrfaglige sammenhenger, mens et få tall bruker uteskole ofte i denne sammenhengen. Noen av besvarelsene om hvilke fag som blir brukt av byskolene i denne type undervisning er: «kroppsøving og naturfag», «kroppsøving og matte» og «matte og naturfag». Resultatene viser også at 36,4% av respondentene aldri bruker uteskole i tverrfaglige sammenhenger. For resultat framvist i diagram se vedlegg 3, diagram 5.

Alternativer	Svar	Antall
Ofte	9,09 %	1
Av og til	54,55 %	6
Aldri	36,36 %	4
Totalt antall respondenter		11

Figur 5: Uteskole i tverrfaglige sammenhenger på byskolene.

4.1.6 Hvor ofte blir de følgende områdene brukt til uteskole undervisning?

Under hvilke områder byskolene bruker mest i forhold til uteskoleundervisning blir skolegården og skog/trær ofte brukt. 45,5% har besvart at de bruker skole gården ofte og 30% har besvart at de bruker skog/trær både ofte og av og til. For resultat framvist i diagram se vedlegg 3, diagram 6.

Alternativer	Ofte (antall)	Av og til (antall)	Sjelden/aldri i (antall)	Vett ikke (antall)	Har ikke (antall)	Antall totalt
skolegård	45 % (5)	36,36 % (4)	18,18 % (2)	0 % (0)	0 % (0)	11
skog/træt	30,00 % (3)	30 % (3)	30 % (3)	0 % (0)	10 % (1)	10
Bekk/Vann	9,09 % (1)	9,09 % (1)	45,45 % (5)	0 % (0)	36,36 % (4)	11
Fjell	0,00 % (0)	0 % (0)	33,33 % (3)	11,11 % (1)	55,56 % (5)	9
Myr	0 % (0)	0 % (0)	40 % (4)	10 % (1)	50 % (5)	10
Strand	0,00 % (0)	30 % (3)	20 % (2)	10 % (1)	40 % (4)	10
Idrettspark	0,00 % (0)	60 % (6)	10 % (1)	0 % (0)	30 % (3)	10

Figur 6: Områder som blir brukt/ikke brukt til uteskole på byskolene.

4.1.7 Setter rammefaktorene rundt/ved deres skole begrensninger eller muligheter for bruk av uteskole?

Resultatene viser at rammefaktorene til byskolene setter begrensninger for skolene når det kommer til bruk av uteskole. Skolene begrunner dette med følgende svar: «Få muligheter til komme seg ut i skog og mark», «Mye biltrafikk, asfaltjungel. Må reise langt for å komme til en skog», «Ikke tilgjengelig uteområde og økonomi», «Kunnskapsløftet 2006 med større faglig fokus har satt begrensninger», «Skolen ligger midt i en by og har derfor ikke mye muligheter til å utforske naturen» og «Rammetimer og delingstimer». På alternativene «begge deler» og «muligheter» har et fåtall av respondentene krysset av. Byskolene som har krysset av på «muligheter», viser til at de ligger i en by hvor skolegården og uteområder rundt skolen er bra, og gir muligheter i forhold til bruk av uteskole. For resultat framvist i diagram se vedlegg 3, diagram 7.

Alternativer	Antall	Antall totalt
Begrensninger	82 %	9
Begge deler	9,09 %	1
Muligheter	9,09 %	1
Totalt antall respondenter		11

Figur 7: Begrensninger og muligheter rammefaktorene setter for byskolene.

4.1.8 Hvilke ressurser kreves for å bruke mer uteskole som undervisningsform ved deres skole?

Byskolene viser ut i fra resultatene at lærere med pedagogisk kompetanse om uteskole i personalet er en ressurs som kreves for å ta uteskole mer i bruk som undervisningsform. Under svaralternativet annet har en av respondentene skrevet dette som en ressurs de mener kreves for og ta uteskole mer i bruk: «Tydeliggjøring av kompetansemål i ulike fag på området». For resultat framvist i diagram se vedlegg 3, diagram 8.

Alternativer	Svar	Antall
Lærere med pedagogisk kompetanse om uteskole i personalet	73 %	8
Nok antall lærere	54,55 %	6
Motiverte lærere	63,64 %	7
Læremidler/materiell/utstyr til uteskole	36,36 %	4
Fysisk tilrettelegning for uteskole	27 %	3

Tilgjengelig aktuelt uteområde	54,55 %	6
God økonomiske rammer	63,64 %	7
Annet	9,09 %	1
Totalt antall respondenter		11

Figur 8: Ressurser som trengs hos byskolene for og drive mer med uteskole undervisning.

4.1.9 Ville deres skole ønsket og tatt uteskole mer i bruk?

Høyest svarprosent finner vi på alternativet «usikker» hvor respondentene begrunnet dette med disse svarene: «*Usikker på om dette ville fungert ved vår skole*» og «*usikker på læringsutbytte*». For resultat framvist i diagram se vedlegg 3, diagram 9.

Alternativer	Svar	Antall
Ja	18,18 %	2
Usikker	63,64 %	7
Nei	18,18 %	2
Totalt antall respondenter		11

Figur 9: Ønske om og ta uteskole mer i bruk hos byskolene.

4.2 Bygdeskoler i Hedmark fylke

Antall offentlige bygdeskoler i Hedmark fylke er 70 totalt. I denne undersøkelsen besvarte 38 av skolene, noe som utgjør en svarprosent på 54,29 %.

4.2.1 Hva legger dere i ordet uteskole?

Hva bygdeskolene legger i ordet uteskole er litt av alle de aktuelle svaralternativene, hvor en av skolene har svart under svaralternativet annet: «*Egentlig litt av alt! Vi søker selvfølgelig å legge aktiviteten opp mot mål i kunnskapsløftet. Dette vil også bli forskjellig fra de yngste til de eldste*». Skolene har svart forskjellig, men vi ser jevnt over at de fleste svaralternativene er blitt brukt. Legge til rette for læring og bruk av kropp og sanser er de mest besvarte alternativene med 76,32 % og 71,05 %. Aktivitetsdager og ekskursjoner er de lavest besvarte svaralternativene med 15,79 % og 21,05 %. For resultat framvist i diagram se vedlegg 3, diagram 1.

Alternativer	Svar	Antall
Legge til rette for lek	44,74 %	17

Legge til rette for læring	76,32 %	29
Legge til rette for kommunikasjon og sosial samhandling	52,63 %	20
Legge til rette for bruk av kropp og sanser	71,05 %	27
Legge til rette for opplevelser og utfoldelse av fantasi	60,53 %	23
Aktivitetsdager	15,79 %	6
All undervisning som foregår ute	28,95 %	11
Ekskursjoner	21,05 %	8
Aktivisering av skolefag i en integrert undervisning	60,53 %	23
Regelmessig aktivitet ute	31,58 %	12
Annet (vennligst spesifiser)	2,63 %	1
Totalt antall respondenter		38

Figur 11: Hva bygdeskolene legger i ordet uteskole.

4.2.2 I hvor stor grad har uteskole blitt brukt som undervisningsform på deres skole?

Resultatene viser til at bygdeskolene har brukt uteskole som undervisningsform i året 2011/12 og tidligere middels mye, med 61,11 %. Det samme gjelder innværende år 2012/13, hvor det er en liten økning i forhold til tidligere år, med 68,57 %. Det er også en liten økning av mye og svært mye uteskole bruk året 2012/13 og innværende år enn tidligere. For resultat framvist i diagram se vedlegg 3, diagram 2.

Alternativer	Svært lite (antall)	Lite (antall)	Middels (antall)	Mye (antall)	Svært mye (antall)	Antall respondenter totalt
Året 2011/12 og tidligere år	2,78 % (1)	16,67 % (6)	61,11 % (22)	16,67 % (6)	2,78 % (1)	36
Innværende skole år, 2012/13	2,86 % (1)	8,57 % (3)	68,57 % (24)	17,14 % (6)	2,86 % (1)	35

Figur 12: Bruk av uteskole tidligere og innværende år hos bygdeskolene.

4.2.3 På hvilket årstrinn blir uteskole mest tatt i bruk på deres skole?

På hvilket årstrinn uteskole blir mest tatt i bruk hos bygdeskolene er første årstrinn, med 91,89 %. Respondentene viser gjennom resultatene at uteskole blir tatt i bruk på de fleste skolene på alle årstrinn, men det er en klar nedgang i fra første trinn til syvende trinn, med 18,9 %. Ingen av respondentene har besvart at de ikke bruker uteskole på noen årstrinn. For resultat framvist i diagram se vedlegg 3, diagram 3.

Alternativer	Svar	Antall
--------------	------	--------

1. trinn	91,89 %	34
2. trinn	78,38 %	29
3. trinn	45,95 %	17
4. trinn	37,84 %	14
5. trinn	29,73 %	11
6. trinn	27,03 %	10
7. trinn	18,92 %	7
Brukes ikke på noen årstrinn	0,00 %	0
Totalt antall respondenter		37

Figur 13: Hvilke årstrinn uteskole blir mest brukt på bygdeskolene.

4.2.4 I hvilket fag blir uteskole mest tatt i bruk på deres skole?

I bygdeskolene blir flere fag brukt i sammenheng med uteskole. Fag som utpeker seg mest er kroppsøving med 84,21 %, matematikk med 68,42 %, historie og samfunn med 50 % og naturfag med 50 %. Mat og helse samt kunst og håndverk er også fag som blir brukt som blir nevnt under annet. En av skolene har svart dette under alternativet annet: «*naturfag og et lokalt prosjekt som går på lokal "naturfag", historie, kultur, mm*». Skolen viser til det å bruke omgivelsene rundt skolen i faglige sammenhenger ute. For resultat framvist i diagram se vedlegg 3, diagram 4.

Alternativer	Svar	Antall
Matematikk	68,42 %	26
Engelsk	0,00 %	0
Kroppsøving	84,21 %	32
Norsk	26,32 %	10
RLE	0 %	0
Geografi	36,84 %	14
Historie og Samfunn	50,00 %	19
Musikk	0,00 %	0
Naturfag	50,00 %	19
Annet	26,32 %	10
Totalt antall respondenter		38

Figur 14: Hvilke fag uteskole blir mest tatt i på bygdeskolene.

4.2.5 Blir uteskole ofte bruk i tverrfaglige sammenhenger ved deres skole?

Resultatene viser at uteskole i tverrfaglige sammenhenger er noe som blir brukt på bygde skoler. Ingen av respondentene har krysset av for at de aldri bruker uteskole i tverrfaglig

sammenheng. Noen av besvarelsene på hvilke fag kombinasjoner som blir brukt, lyder slik: «Kroppsøving og naturfag», «Kroppsøving og naturfag, kroppsøving og matte. Historie og geografi», «kroppsøving - naturfag. Matte - kroppsøving. Kunst og håndverk - naturfag. mat og helse- naturfag», «kroppsøving, norsk, matte, naturfag» og «Uteskolen er alltid tverrfaglig! Mest kombinasjon; norsk, matematikk, naturfag, lokal samfunnskunnskap, kroppsøving». For resultat framvist i diagram se vedlegg 3, diagram 5.

Alternativer	Svar	Antall
Ofte	47 %	17
Av og til	52,78 %	19
Aldri	0,00 %	0
Totalt antall respondenter		63

Figur 15: Uteskole i tverrfaglige sammenhenger på bygdeskolene.

4.2.6 Hvor ofte blir de følgende områdene brukt til uteskole undervisning?

Skog/trær er en mye brukt arena hos bygdeskolene i forbindelse med uteskole undervisning sammen med skolegård og bekk/vann område. Idrettspark, fjell, myr og strand er områder som blir mindre brukt, men av og til av de fleste respondentene. Områder noen av skolene ikke har tilgjengelig er fjell, myr, strand og idrettspark. For resultat framvist i diagram se vedlegg 3, diagram 6.

Alternativer	Ofte (antall)	Av og til (antall)	Sjelden/aldri (antall)	Vett ikke (antall)	Har ikke (antall)	Antall totalt
skolegård	55,56 % (20)	38,89 % (14)	5,56 % (2)	0 % (0)	0 % (0)	36
skog/trær	59,46 % (22)	40,54 % (15)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	37
Bekk/Vann	36,11 % (13)	55,56 % (20)	8,33 % (3)	0 % (0)	0,00 % (0)	36
Fjell	3,33 % (1)	40 % (12)	36,67 % (11)	3,33 % (1)	16,67 % (5)	30
Myr	6,45 % (2)	35,48 % (11)	41,94 % (13)	0 % (0)	16,13 % (5)	31
Strand	3,45 % (1)	20,69 % (6)	37,93 % (11)	0 % (0)	37,93 % (11)	29
Idrettspark	13,33 % (4)	50 % (15)	20 % (6)	0 % (0)	16,67 % (5)	30

Figur 16: Områder som blir brukt/ikke brukt til uteskole på bygdeskolene.

4.2.7 Setter rammefaktorene rundt/ved deres skole begrensninger eller muligheter for bruk av uteskole?

Et flertall av bygdeskolene viser til at områdene rundt deres skole skaper muligheter for uteskole undervisning. Noen av begrunnelsene til dette besvarer de slik: «Vi har skog nærme skolen, skolen har stort uteareal i forhold til antall elever. Dette gjør det enklere å utfolde oss ute», «Ingen store begrensninger, skolen ligger med mange jorder rundt seg. Så mulighetene er mange hele året», «lærerforutsetninger. Bruker ofte uteskole som et tverrfaglig undervisningsopplegg og kan derfor jobbe sammen med andre lærere for best mulig opplegg» og «Flotte naturområder både tett ved og i litt avstand fra skole, som vi bruker aktivt gjennom hele året». Noen av skolene har også krysset av for at rammefaktorene rundt deres skole både gir begrensninger og muligheter. Her er noen av begrunnelsene til hvorfor: «Vi har varierte uteområder i nærmiljøet, men vi må noen ganger krysse en trafikkert riksvei. Klimaet vintertid (kulde) hindrer også noe» og «Gode uteområder, men geografisk betinget». Tilslutt er det noen bygdeskoler som har krysset av for at rammefaktorene sette begrensninger. Begrunnelsene lyder slik: «tid og av og til antall voksne», «Andelen teoripensum er stor», «trafikkert vei», «Kompetanse blant lærerne» og «Har hatt trykk på læring, nasjonale prøver, TIEY (tidlig innsats)». For resultat framvist i diagram se vedlegg 3, diagram 7.

Alternativer	Svar	Antall
Begrensninger	24 %	8
Begge deler	9,09 %	3
Muligheter	90,91 %	30
Totalt antall respondenter		33

Figur 17: Begrensninger og muligheter rammefaktorene setter for bygdeskolene.

4.2.8 Hvilke ressurser kreves for å bruke mer uteskole som undervisningsform ved deres skole?

Lærere med pedagogisk kompetanse om uteskole i personalet og motiverte lærere, er de resursene som bygdeskolene søker mest etter for og kunne bruke uteskole mer som undervisningsform. Nok antall lærere og læremidler/materiell/utstyr til uteskole er også to punkter som kommer høyt opp av ressurser som kreves. For resultat framvist i diagram se vedlegg 3, diagram 8.

Alternativer	Svar	Antall
Lærere med pedagogisk kompetanse om uteskole i personalet	67,57 %	25
Nok antall lærere	24,32 %	9
Motiverte lærere	67,57 %	25
Læremidler/materiell/utstyr til uteskole	40,54 %	15
Fysisk tilrettelegning for uteskole	14 %	5
Tilgjengelig aktuelt uteområde	10,81 %	4
God økonomiske rammer	8,11 %	3
Annet	10,81 %	4
Totalt antall respondenter		37

Figur 18: Ressurser som trengs hos bygdeskolene for og drive mer med uteskole undervisning.

4.2.9 Ville deres skole ønsket og tatt uteskole mer i bruk?

Over halvparten av bygde skolene ønsker og ta uteskole mer i bruk ved deres skole. Noen er usikker, mens et få tall sier nei til mer uteskole. Begrunnelsene til skolene som ønsker og ta mer uteskole i bruk lyder slik: «Vi ser at spesielt gutter har stort læringsutbytte av uteskole», «Vi arbeider med en plan for å bruke området mer. Har fått en del stukturer på plass bl.a rundt Tidlig innsats - slik at vi kan begynne å utvide rammene og ikke bare følge programmet for tidlig innsats slavisk», «Fordi det gjør elevene motiverte» og «Variasjon i undervisningen. Engasjerende og motiverende. Tverrfaglighet». De fleste av skolene som har besvart nei eller at de er usikre på om de ønsker å ta denne type undervisning mer i bruk, begrunner dette med at de allerede bruker mye uteskole i undervisningen fra før og er fornøyd med det. For resultat framvist i diagram se vedlegg 3, diagram 9.

Alternativer	Svar	Antall
Ja	57 %	21
Usikker	32,43 %	12
Nei	10,81 %	4
Totalt antall respondenter		37

Figur 19: Ønske om og ta uteskole mer i bruk hos bygdeskolene.

5 Drøfting av sentrale funn

I resultatene presenteres ti spørsmål om skolenes forhold til uteskole, hvor mye det blir brukt i forskjellige sammenhenger, rammefaktorer som setter begrensninger og/eller muligheter og resurser som trengs, samt skolens holdninger til uteskole. I denne delen av oppgaven vil sentrale funn blir drøftet og sett i forhold til eksisterende teori om uteskole. Sentrale funn fra både by og bygd vil bli sett opp mot hverandre for å besvare forskningsspørsmålene og oppgavens problemstilling. Grunnet lav svarprosent må resultater og funn blitt sett på med kritiske øyne.

5.1 Hva legger skolene i ordet uteskole og hvor mye blir det brukt?

Hva byskolene legger i ordet uteskole er mye og variert. Ut i fra resultatene ser byskolen på uteskole som all undervisning som foregår ute hvor det legges til rette for læring, lek, kommunikasjon og sosialsamhandling og bruk av kropp og sanser. Hva bygdeskolene legger i ordet uteskole er også variert, men resultatene viser noen punkter som utpeker seg. Bygdeskolene ser på uteskole som en aktivisering av skolefag i en integrert undervisning hvor det legges til rette for læring, bruk av kropp og sanser, opplevelser og utfoldelse av fantasi, kommunikasjon og sosial samhandling og lek. Både by og bygd har punkter som vi også finner under Jordet (2003, s.24) sin definisjon om uteskole. Men om by og bygdeskolene har en bred eller smal forståelse i forhold til uteskole som Jordet (2010) skriver om, kommer ikke frem i resultatene av denne undersøkelsen. Vi ser noen likheter og noen forskjeller blant by og bygdeskolenes svar. Både by og bygd ser mest på uteskole som det og legge til rette for læring. Læring ser dermed ut til og være det skolene forbinder mest med uteskole undervisning. Noe som kan sees opp mot tidligere forskning, hvor Arne Nikolaisen Jordet (2010) sier:

Det kan se ut til at mange lærere ikke oppfatter uteskole som en måte å arbeide med skolens innhold på... Mange lærere synes altså ikke å bruke uteskole i den faglige opplæringen, men knytter det mer til opplegg hvor de arbeider med lærerplanens generelle del, som en praksisform som gir rom for naturopplevelse, fysisk aktivitet, lek og hyggelig sosial samvær. (s. 56)

Her vises det til at lærerne knytter uteskole mest til naturopplevelser, fysisk aktivitet, lek og sosial samvær. Noe som kan være litt motstridene i forhold til mine resultater om hva skolene knytter til ordet uteskole.

Resultatene i forhold til bruk av uteskole, viser en klar forskjell mellom by og bygd. Vi ser at flertallet av byskolene har besvart at de bruker uteskole middels hyppig, mens de resterende har krysset av for svært lite og lite. Det er bare en av byskolene som har besvart at de bruker uteskole mye det innværende året 2012/13. Bygdeskolene har også høyest besvarelse på middels, men her er det et større antall enn byskolene som har svart at de bruker uteskole mye eller svært mye. Årsaken til at bygdeskolene tar i bruk mer uteskole, kan henge sammen med beliggenhet og rammefaktorer som vi ser kan se i forskningen fra år 2000 til statens råd for ernæring og fysisk aktivitet (Mjaavatn & Skisland, 2004). Dette vil vi se nærmere på under de andre forskningsspørsmålene.

5.2 I hvilke klassetrinn, fag og faglige sammenhenger tas uteskole mest i bruk?

I forhold til hvilket klassetrinn uteskole tas mest i bruk, ser vi at bygdeskolene bruker denne type undervisning på alle trinn, men med en gradvis nedgang fra første til syvende trinn. Byskolene bruker dermed uteskole mest på første trinn og relativt mindre på de resterende trinnene, hvor sjette trinn er uten noen besvarelser. Vi ser at førstetrinn er det trinnet hvor uteskole blir mest tatt i bruk. Dette samsvarer med tidligere forskningen gjennomført av statens råd for ernæring og fysisk aktivitet (Mjaavatn & Skisland, 2004). Forskningen viser at i 2000, ble uteskole tatt i bruk, men mest brukt på første trinn med en gradvis nedgang til syvende trinn (Mjaavatn & Skisland, 2004). Disse resultatene samsvarer med resultatene fra bygdeskolene i denne oppgaven. Her ser vi også en gradvis nedgang fra 1. trinn til 7. trinn i bruk av uteskole.

Når vi ser på hvilke fag og fagkombinasjoner som blir mest brukt i uteskole undervisning, ser vi en klar sammenheng. Spørsmålene i undersøkelsen som omhandler disse emnene viser

tydelig hvilke fag som blir oftest tatt i bruk, og hvilke fagkombinasjoner som blir mest brukt i en tverrfaglig undervisning ute. Fag som blir mest tatt i bruk gjennom uteskole undervisning på byskolene er kroppsøving, matematikk og naturfag. Norsk, geografi, mat og helse og kunst og håndverk blir også brukt, men i liten grad. Bygdeskolene viser til at de tar i bruk et større utvalg av fag. Fag som blir brukt er matematikk, kroppsøving, geografi, historie og samfunn og naturfag. Norsk, mat og helse og kunst og håndverk blir også brukt men i mindre grad. Jordet (2010) har sett på tidligere forskning i sin bok som viser til at samfunnsfagopplæring er et fag hvor lærerne tar i bruk mye uteskole. For bygdeskolene samsvarer deler av resultat i forhold til min forskning. Her tas også samfunnsfag noe i bruk. I resultatene Jordet (2010) viser til har 60 % av lærere i samfunnsfag benyttet seg av uteskole. Men undervisningen viser og ikke være knyttet opp mot den faglige opplæringen men til et opplegg hvor de arbeidet med lærerplanens generelle del (Jordet, 2010). Jeg har ikke undersøkt hvilke læring skolene mener er viktig når de tar i bruk uteskole. Mine resultater viser derimot at i tillegg til samfunnsfag scorerer matematikk, kroppsøving og naturfag høyt. I tillegg svarer skolene at de benytter ulikefagkombinasjoner og jobber dermed tverrfaglig. Noe som i følge Jordet (2010) kan skape en mer helhetlig opplæring for elevene, samt være effektiv i forhold til tidsbruk.

Tverrfaglige undervisning i forbindelse med uteskole er noe byskolene bruker av og til eller aldri. Kun en av skolene har besvart at de bruker det ofte. Mens bygdeskolene sier at de bruker uteskole i tverrfaglige sammenhenger av og til og ofte. Ingen har besvart at de aldri bruker det. En av grunnene til at bygdeskolene bruker mer uteskole i tverrfaglige sammenhenger enn byskolene kan igjen ha med beliggenhet og gjøre, samt rammefaktorer som forklares under neste punkt. De fleste av fagene som blir brukt i uteskole ser vi også igjen når skolene besvarer hvilke fagkombinasjoner som blir brukt i tverrfaglig uteskole undervisning. Kroppsøving, naturfag og matematikk er fagkombinasjoner som det vises mye til av skolene i både by og bygd.

5.3 Hvilke uteområder blir brukt, samt hvilke begrensninger og muligheter har skolene i forhold til uteskole undervisning?

Områder som blir brukt til uteskoleundervisning er noe ulikt fra by til bygd. Resultatene viser at byskolene har flere uteområder som ikke er tilgjengelig for deres skole, mens bygdeskolene viser til at de fleste uteområdene er tilgjengelig for bruk. Skog/trær er det område som oftest blir brukt av bygdeskolene. Byskolene benytter derimot skolegården mest til uteskole. Her ser vi en likhet til Limstrand sin undersøkelse blant alle skolene i Nordland. Som viser til at områdene skog/trær og skolegården ble mest tatt i bruk i forhold til uteundervisning (Mjaavatn & Skisland, 2004). I Limstrand sin undersøkelse ser man også at strandkant/fjære område også ble tatt i bruk, men med tanke på at Hedmark er et innlands fylke har ikke dette området scoret noe høyt.

Disse funnene har sammenheng med skolenes begrensninger og muligheter. De fleste byskolene viser til at rammefaktorene rundt skolen setter begrensninger for uteskole undervisning. De begrunner dette med at de blant annet har: «*Få muligheter til og komme seg ut i skog og mark*». Dermed ser vi ut i fra resultatene av undersøkelsen at skolegården er det område byskolene har mest tilgjengelig og bruker oftest ved uteskole undervisning. Byskolene viser til at de har dårlig tilgjengelighet til uteområder og bruker dermed uteskole mindre. Dette samsvarer med Statens råd for ernæring og fysisk aktivitet fra år 2000, som viser til at skoler med ikke lett tilgjengelig uteområde tar uteskole mindre i bruk (Mjaavatn & Skisland, 2004). Selv om ikke alle skoler og lærere har et mangfold av uteområder tilgjengelig for undervisning, er det viktig at lærerne bruker sin kompetanse til å utnytte de uteområdene skolen har på best mulig vis. Læreren kan innhente forskjellige ressurser og verktøy til området for optimalisere læringen til elevene ut i fra de rammefaktorene læreren har og jobbe med (Jordet 2010).

Vi har sett tidligere at byskolene tar uteskole mindre i bruk enn bygdeskolene, og at dette kan henge sammen med skolens rammefaktorer og begrensninger. Ved rammefaktorer som setter begrensninger, starter utfordringene allerede ved første trinn av tre-trinnsmodellen (Jordet, 2003) for byskolene. Dermed settes det store krav til lærerne ved byskolene når det kommer

til kunnskaper og planlegging for å skape en lærerik og aktuell uteskole undervisning. Dette tror jeg kan gjøre at lærerne mister motivasjon til og ta i bruk en slik undervisning, og henvender seg heller til tradisjonell klasseroms undervisning.

De fleste bygdeskolene viser til at rammefaktorene rundt skolen gir muligheter for deres uteskole undervisning. De begrunner dette med at skolenes uteområder er gode, og tilgjengeligheten er stor i forhold til varierte uteområder. Bygdeskolene har skog og trær mest tilgjengelig, sammen med skolegården og bekk/vann område. Dette gjør at planleggingen i tretrinnsmodellen (Jordet, 2003) ikke utfordres i så stor grad av skolens rammefaktorer når det kommet til uteområdene. Lærerne har flere valgmuligheter og kan dermed ha bedre motivasjon til og drive med uteskole enn lærerne ved byskoler.

5.4 Hvilke ressurser trengs og hvilke holdninger har ledelsen til å ta uteskole mer i bruk?

Et sentralt funn i min forskning vises her, når det kommer til ressurser som trengs for å drive med mer uteskole. Resultatene viser at byskolene har et behov for de fleste av alternativene som presenteres i undersøkelsen. Lærere med pedagogisk kompetanse om uteskole i personalet, gode økonomiske rammer, motiverte lærere, nok antall lærere og tilgjengelig uteområde er de ressursene byskolene viser at de har behov for i undersøkelsen. Overaskende nok, var det ikke rammefaktoren «uteområde» som kom høyest opp av nødvendige ressurser. Lærere med pedagogisk kompetanse om uteskole i personalet scoret høyest som en nødvendig ressurs, med hele 73 %. Ut i fra denne scoren kan det være relevant å stille spørsmål ved lærernes grunnutdanning og fokuset her som rettes mot bruk av uteskole i undervisningen.

Et annet spørsmål som bør reises etter gjennomgang av resultatene, er om byskolene egentlig ville tatt uteskole mer i bruk hvis de nødvendige ressursene hadde vært tilgjengelig. Årsaken til denne usikkerheten oppstår når jeg ser at hele 63,64 % er usikker på om de ønsker å ta uteskole mer i bruk. De begrunner dette med: «*usikker på læringsutbytte*» og «*Usikker på om dette ville fungert ved vår skole*». Holdningene til flertallet av byskolenes rektorer er dermed ikke så positiv i forhold til bruk av uteskole, og dette kan ha en påvirkning på resultatet.

Resultatene viser at byskolene bruker mindre uteskole undervisning i sine skoler enn bygdeskolene. Holdningene kan også være preget av en krevende prosess når det kommer til planlegning ut i fra byskolenes rammefaktorer som nevnt tidligere.

Nødvendige ressurser hos bygdeskolene viser tydelig at lærere med pedagogisk kompetanse om uteskole i personalet og motiverte lærere er viktigs. De andre alternativene er det et mindre behov for hos disse skolene. Bygdeskolene har også et stort flertall som ville ønsket å ta uteskole mer i bruk hvis de hadde muligheten. Begrunnelsene er blant annet dette: «*Vi arbeider med en plan for å bruke området mer. Har fått en del stukturer på plass bl.a rundt Tidlig innsats - slik at vi kan begynne å utvide rammene og ikke bare følge programmet for tidlig innsats slavisk*» og «*Vi ser at spesielt gutter har stort læringsutbytte av uteskole*». Holdningene er positiv til uteskole bruk, grunnet positive og lærerike opplevelser ved denne type undervisning. Jeg tror at den positive holdningen til bygdeskolene i forhold til uteskole undervisning, er en sentral faktor som fører til relativt stort bruk av uteskole undervisning hos bygdeskolene.

5.5 Oppsummering

Mitt utvalg av respondenter er offentlige barneskoler i Hedmark fylke. Det kan hende at resultatene som er kommet frem kunne været annerledes hvis et annet fylke hadde vært mitt forskningsområdet. Ved en lav svarprosent på undersøkelsen kan jeg dessverre trekke noen sikre konklusjoner ut i fra resultatene som er kommet frem. Men jeg kan se etter sammenhenger mellom resultat og teori. Dette kan gi en pekepinn til hva besvarelsene i forhold til min problemstilling og forskningsspørsmål kanskje kunne vært. Jeg har en positiv holdning til bruk av uteskole undervisning. Dette kan også ha vært med og farge innholdet i hvordan denne oppgaven er blitt presentert. Men som forsker har jeg prøvd å ha et nøytralt syn, og fokusert på den innhentete teorien og resultatene.

Mine forskningsresultater viser til at det er en forholdsvis stor grad i forskjell mellom by og bygd i bruk av uteskole på Hedmarks barneskoler. Hva skolene legger i ordet er noe likt, men utenom det ser vi at bygdeskolene tar uteskole mer i bruk. Bygdeskolene har blant annet større

bredde innen forskjellige klassetrinn og fag undervisningen blir brukt. De har også bedre muligheter til bruk av uteskole i forhold til rammefaktorene skolene har. Holdningene er gjennomgående mer positiv til uteskole undervisning, noe som kan ha en sammenheng med hvor stor grad uteskole blir brukt. Et få tall av byskolene bruker uteskole i stor grad, er positive til bruk av uteskole og ønsker og ta denne undervisningen mer i bruk. Flertallet av byskolen bruker i midlertidig uteskole i mindre og middels grad. De bruker uteskole mest på 1.trinn, har rammefaktorer som setter begrensninger og er usikre på om de vil ta uteskole mer i bruk. Nærområdet vises til å være en av årsakene til forskjellen i bruk av uteskole på by og bygd. Men det kan synes som forskningsresultatene viser at hovedårsaken til forskjellene er skolenes ressurser i forhold til kompetanse og motivasjon hos lærerne.

6 Konklusjon

Grunnet få respondenter må konklusjonen jeg presenterer her, ut i fra oppgavens forskning og teori, sees på med kritiske øyne. Ut i fra innhentet teori og forskning er konklusjonen jeg har kommet frem til i samsvar med oppgavens problemstilling og undersøkelse. Resultatene viser at det er forskjeller mellom by og bygd i bruk av uteskole i Hedmark fylke. Forskjellene omhandler ikke bare hvor mye uteskole blir brukt, men også hva dem er.

En gjennomsnittlig byskole bruker uteskole som undervisningsform middels eller lite, mens en gjennomsnittlig bygdeskole bruker denne undervisningsformen middels, mye og svært mye. Hvordan skolene ser på uteskole er forholdsvis likt, hvor vi ser mye av de samme punktene skolene nevner om hva uteskole er og innebærer innunder teori fra Jordet (2010), Jordet (2003), Edlev (2009) og Sabroe og Johnsen (2002). Byskolene bruker uteskole mest på første trinn, men i mindre og ingen grad på de resterende trinnene. Dette samsvarer noe med forskningen til Statens råd for ernæring og fysisk aktivitet fra 2000 (Mjaavatn & Skisland, 2004). Men er også noe ulikt grunnet lite og ingen bruk på resterende trinn med unntak fra første trinn. Bygdeskolene sine resultater derimot var overraskende lik denne forskningen (Mjaavatn & Skisland, 2004). Når det kommer til fagene som blir tatt i bruk finner vi den største likheten blant by- og bygdeskolen. Hvor fagene kroppsøving, matematikk og naturfag blir mest tatt i bruk. Den største graden av forskjeller mellom by og bygd derimot er

rammefaktorene ved skolene og ressursene som trengs for og bruke uteskole på en fornuftig og lærerik måte. Den viktigste faktoren som nevnes som hindring for bruk av uteskole, med score på 73 %, er mangel på lærere med pedagogisk kompetanse om uteskole i personalet. Informasjon om pedagogisk kompetanse finner vi igjen i boken til Jordet (2010) og i st.meld. nr. 11 til kunnskapsdepartementet (2008).

Det er flere rammefaktorer som nevnes som begrensende: Motiverte lærere og gode økonomiske rammer nevnes på delt andre plass med 63,64 %. På delt tredje plass er tilgjengelig aktuelt uteområde og nok antall lærere nevnt med score på 54,55 %. Bygdeskolene melder også at den viktigste ressursen for å ta uteskole mer i bruk er lærere med nødvendig kompetanse, men de melder om mindre hindring enn byskolene i forhold til de øvrige faktorene som motivasjon, økonomi, tilgjengelig område og nok antall lærere. Bygdeskolene viser også til at rammefaktorene rundt skolen gir muligheter og inspirasjon i stede for begrensninger.

Konklusjonen på oppgavens problemstilling kan med korte ord beskrives med at det er noen forskjeller mellom by og bygd i bruk av uteskole. Den største forskjellen finner vi ikke blant fag og klassetrinn, men blant skolenes rammefaktorer og ressurser. Med så ulike rammefaktorer resultatene i min forskning har vist, mener jeg det vil det være uetisk av meg som forsker og si at byskolene er dårligere til å bruke uteskole som undervisning enn bygdeskolene. Dermed vil jeg heller konkludere med at den største graden av forskjellen i bruk av uteskole blant by og bygd finner vi i skolenes rammefaktorer og ressurser. Da mine resultater er utarbeidet med et fortynnet datagrunnlag, ser jeg at min forskning er for svak til å bygges videre på. Men jeg håper at min presentasjon av problemstilling og oppgave kan skape interesse blant andre studenter og forskere som kan undersøke og utarbeide en sterkere forskning omkring dette temaet. Jeg tror ut i fra teori og personlige erfaring at uteskole kan ha stor verdi for å gi barn et større læringsutbytte og et positivt forhold til egen læring.

7 Referanseliste

Confucius. (451 B.C). *Sitater*. Lokalisert på

<http://home.online.no/~steinny/Kap6/Visdomsord/sitat.htm>

Dalland, O. (2007). *Metode og oppgaveskriving for studenter*. Oslo: Gyldendal akademisk

Departementene. (2005). *Handlingsplan for fysisk aktivitet 2005-2009 – Sammen for fysisk aktivitet*. Lokalisert på

http://www.regjeringen.no/Upload/HOD/Vedlegg/Handlingsplan_2005-2009.pdf

Edlev, L. T. (2009). *Natur og miljø i pædagogisk arbejde* (2.utg.). [København]: Munksgaard Danmark.

Friluftsrådernes Landsforbund. (2006). *Læring i friluft – Aktiviteter for 1.- 10. trinn med utgangspunkt i kunnskapsløftet*. Wennbergs Trykkeri AS.

Ganer, K. M. & Skarohamer, A. (2001). *Litteratur, bilde og musikk – Bidrag til tverrfaglig didaktikk*. Universitetsforlaget.

Haraldsen, G. (1999). *Spørreskjemametodikk – etter kokebokmetoden*. Oslo: Ad Notam Gyldendal AS

Jacobsen, D. I. (2005). *Hvordan gjennomføre undersøkelser? – Innføring i samfunnsvitenskapelig metode*. Kristiansand: Høyskoleforlaget.

Jacobsen, D. I. (2010). *Forståelse, beskrivelse og forklaring – innføring i metode for helse- og sosialfagene*. Kristiansand: Høyskoleforlaget.

Jansen, J. & Glover, J. (2013). Sansene. I A. M. Godal (red.), *Store norske leksikon*. Lokalisert 06. Mars 2013, på http://snl.no/.sml_artikkel/sansene

Jordet, A. N. (2010). *Klasserommet utenfor: Tilpasset opplæring i et utvidet læringsrom*. Cappelen Akademisk Forlag.

Jordet, A. N. (2003). *Nærmiljøet som klasserom – Uteskole i teori og praksis*. Oslo: Cappelen Akademisk Forlag AS.

Kaufmann, G. & Kaufmann, A. (2010). *Psykologi i organisasjon og ledelse* (4.utg.). [Bergen]: Fagbokforlaget Vigmostad & Bjørke AS

Kunnskapsdepartementet. (2008). *Læreren Rollen og utdanningen*. (St. meld. nr. 11, 2008 – 2009). Lokalisert på <http://www.regjeringen.no/nb/dep/kd/dok/regpubl/stmeld/2008-2009/stmeld-nr-11-2008-2009-.html?id=544920>

Nasjonal digital læringsarena. (2010). *Valg av forskningsmetode*. Lokalisert på <http://ndla.no/nb/node/56937>

Sabroe, U. & Johnsen, P. (2002). *Ud med skolen!... i det grønne klasseværelse – En idébog til integrering af naturoplevelser og friluftaktiviteter i undervisningen*. København: Alinea A/S.

Mjaavatn, P. E. & Skisland, J. (2004). *Fysisk aktivitet i skolehverdagen*. Oslo: Trykksaksekspidisjonen

Sponberg, O. M. & Vespestad, L. (2012, 12. Januar). Seks av ti gutter fullfører ikke videregående på normert tid. *NRK*. Lokalisert på http://www.nrk.no/nyheter/distrikt/hedmark_og_oppland/1.7950486

Thorsnæs, G. (2013). Byer i Norge. I A. M. Godal (Red.), *Store norske leksikon*. Lokalisert 06. Mars 2013, på http://snl.no/byer_i_Norge#menuitem16

Utdanningsdirektoratet. (2011). *Generell del av lærerplanen – det allmenndanna mennesket* (Rev. utg.). Lokalisert på <http://www.udir.no/Lareplaner/Kunnskapsloftet/Generell-del-av-lareplanen/Det-allmenndanna-mennesket/>

Utdanningsforbundet. (2008). *Nøkkeltall for grunnskolen skoleåret 2007/2008*. Lokalisert på http://www.utdanningsforbundet.no/upload/Pdf-filer/Publikasjoner/Faktaark/Faktaark%202008_01.pdf

Vedlegg

Vedlegg nr 1:

E-post til respondentene med informasjon om bachelor oppgaven og undersøkelsen (1 side)

Vedlegg nr 2:

Spørreundersøkelses guide (3 sider)

Vedlegg nr 3:

Diagrammer fra spørreundersøkelsen for byskolene (5 sider)

Vedlegg nr 4:

Diagrammer fra spørreundersøkelsen for bygdeskolene (5 sider)

Vedlegg nr: 1

Side 1

Angående studien om bruk av uteskole i by og bygder i Hedmark

Hei, jeg heter Lise Linn Rasmussen og går tredje året faglærerutdanning i kroppsøving og idrettsfag ved Høyskolen i Hedmark avd. Elverum. Jeg holder dette semesteret på med min bachelor oppgave og setter stor pris på hvis deres skole vil og kan ta dere tid til og besvare en spørreundersøkelse jeg herved sender ved dette skrivet. Spørreskjemaet er beregnet for rektoren ved barneskolen, og undersøkelsen tar ca 5 minutter og besvare. Undersøkelsen vil være tilgjengelig for svar i ca tre uker etter utsendelse. Ved eventuelle spørsmål kan dere kontakte meg på mobil nummeret 91873281.

Min Forskning går ut på og få en innsikt i hvor mye uteskole blir brukt i by og bygd i norske barneskoler, hvor forskningsområdet mitt blir offentlige barneskoler i Hedmark. Hvordan deres skole tar i bruk og ser på uteskole syntes jeg er veldig interessant, og har dermed valgt dette som mitt tema i bachelor oppgaven.

Jeg vil nevne at informasjonen jeg får er frivillig samt anonymisert og dermed spørres det ikke om navn på skolen eller rektor som besvarer. Dette vil si at informasjonen som hentes, ikke kan spores tilbake til deres skole. Informasjonen som kommer frem vil bli brukt og framvist i min oppgave gjennom diagrammer og eventuelt sitater. De skolene hvor barne- og ungdomsskole er kombinert, vil jeg vennligst be om at svarene blir besvart ut i fra skolens barneskole og ikke ungdomsskole. Tilslutt vil jeg igjen takke for samarbeidet, og for at deres skole ville ta dere tid til og bli med i denne spørreundersøkelsen i forbindelse med min forskning. Trykk på denne linken og dere vil få opp spørreundersøkelsen (eller lim inn adressen i Internett søkefeltet): <http://www.surveymonkey.com/s/L766NG5>

Med vennlig hilsen

(Lise Linn Rasmussen) student

Vedlegg nr: 2

Side 1

SPØRREUNDERSØKELSE GUIDE

1. Hva legger dere i ordet uteskole?

- Legge til rette for lek
- Legge til rette for læring
- Legge til rette for kommunikasjon og sosial samhandling
- Legge til rette for bruk av kropp og sanser
- Legge til rette for opplevelser og utfoldelse av fantasi
- Aktivitetsdager
- All undervisning som foregår ute
- Ekskursjoner
- Aktivisering av skolefag i en integrert undervisning
- Regelmessig aktivitet ute
- Annet (vennligst spesifiser)

2. I hvor stor grad har uteskole blitt brukt som undervisningsform på deres skole?

	Svært lite	Lite	Middels	Mye	Svært mye
Året 2011/12 og tidligere år	☐	☐	☐	☐	☐
Innværende skoleår, 2012/13	☐	☐	☐	☐	☐

3. På hvilket årstrinn blir uteskole mest tatt i bruk på deres skole?

- 1. Trinn
- 2. Trinn
- 3. Trinn
- 4. Trinn
- 5. Trinn
- 6. Trinn

- 7. Trinn
- Brukes ikke på noen årstrinn

Side 2

4. I hvilket fag blir uteskole mest tatt i bruk på deres skole?

- Matematikk
- Engelsk
- Kroppsøving
- Norsk
- RLE
- Geografi
- Historie og Samfunn
- Musikk
- Naturfag
- Annet (vennligst spesifiser)

5. Blir uteskole ofte bruk i tverrfaglige sammenhenger ved deres skole?

- Ofte
- Av og til
- Aldri

Hvis ofte eller av og til: Hvilke fag kombinasjon/kombinasjoner brukes mest i tverrfaglig uteskole undervisning ved deres skole? (f.eks. kroppsøving og naturfag)

6. Hvor ofte blir de følgende områdene brukt til uteskole undervisning?

	Ofte	Av og til	Sjelden/Aldri	Vett ikke	Har ikke
Skolegård	☐	☐	☐	☐	☐
Skog/trær	☐	☐	☐	☐	☐
Bekk/vann	☐	☐	☐	☐	☐
Fjell	☐	☐	☐	☐	☐
Myr	☐	☐	☐	☐	☐

Strand

Idrettspark

Annet (vennligst spesifiser)

Side 3

7. Setter rammefaktorene rundt/ved deres skole begrensninger eller muligheter for bruk av uteskole?

Begrensninger,
hvorfor?

Begge deler,
hvorfor?

Muligheter,
hvorfor?

8. Hvilke ressurser kreves for å bruke mer uteskole som undervisningsform ved deres skole?

- Lærere med pedagogisk kompetanse om uteskole i personalet
- Nok antall lærer
- Motiverte lærere
- Læremidler/materiell/utstyr til uteskole
- Fysisk tilrettelegning for uteskole
- Tilgjengelig aktuelt uteområde
- God økonomiske rammer
- Annet (vennligst spesifiser)

9. Ville deres skole ønsket og tatt uteskole mer i bruk?

- Ja
- Usikker
- Nei

Hvorfor?

Vedlegg nr: 3

Side 1

Diagrammer fra spørreundersøkelsen for by skolene

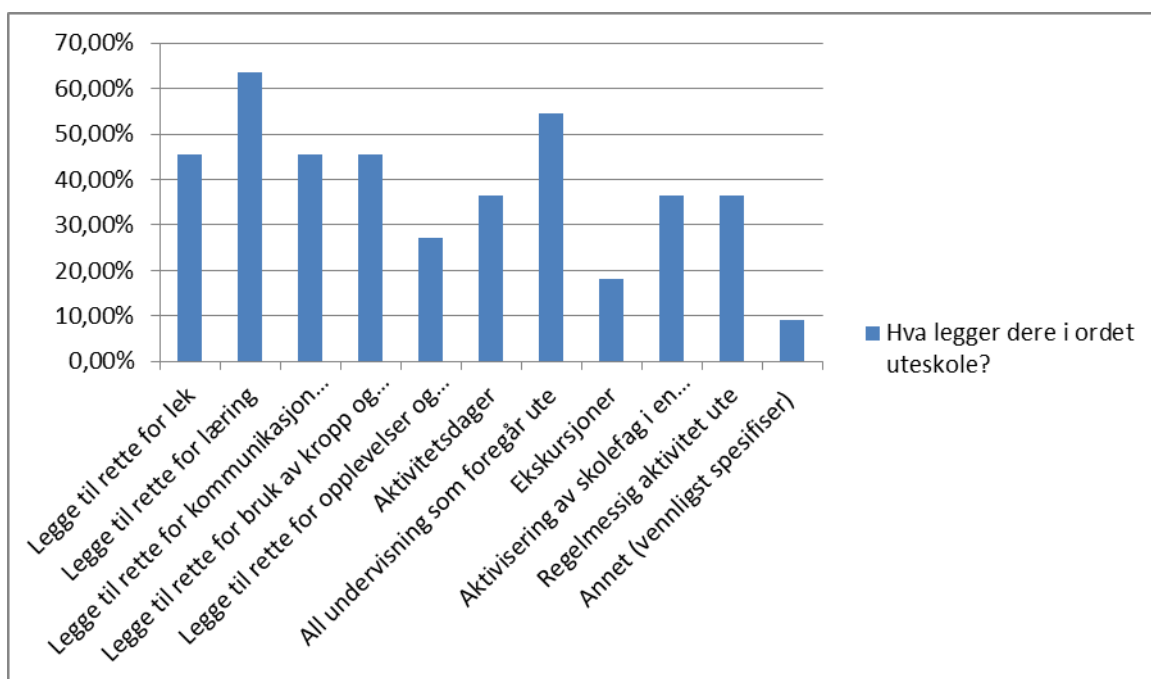

Diagram 1: Hva legger dere i ordet uteskole?

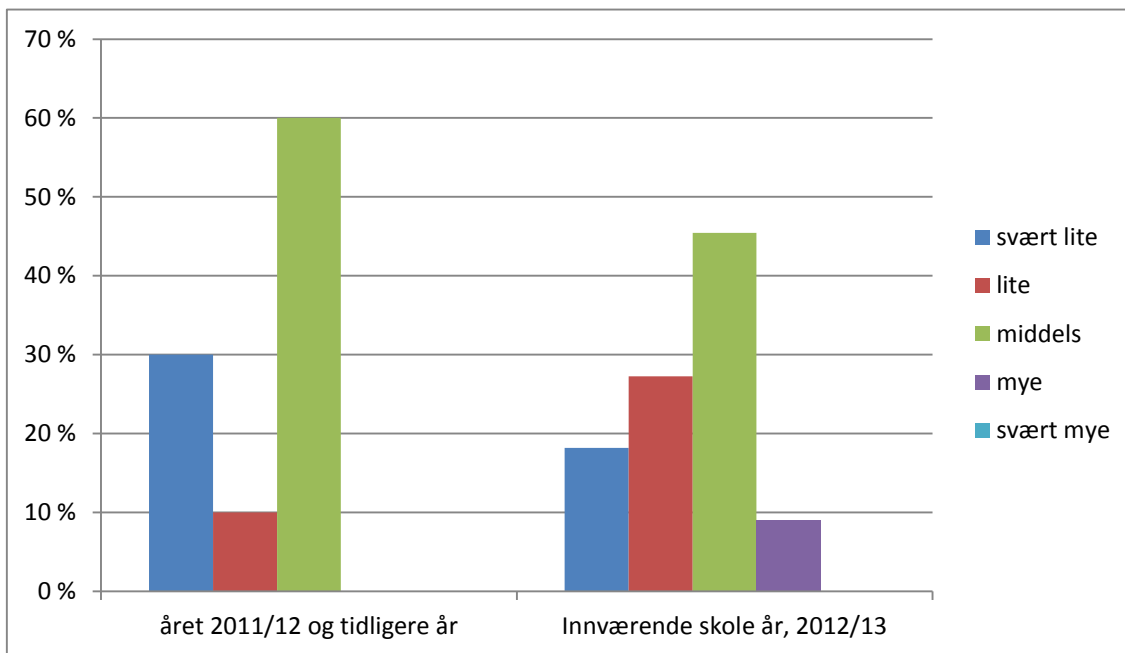

Diagram 2: I hvor stor grad har uteskole blitt brukt som undervisningsform på deres skole?

Side 2

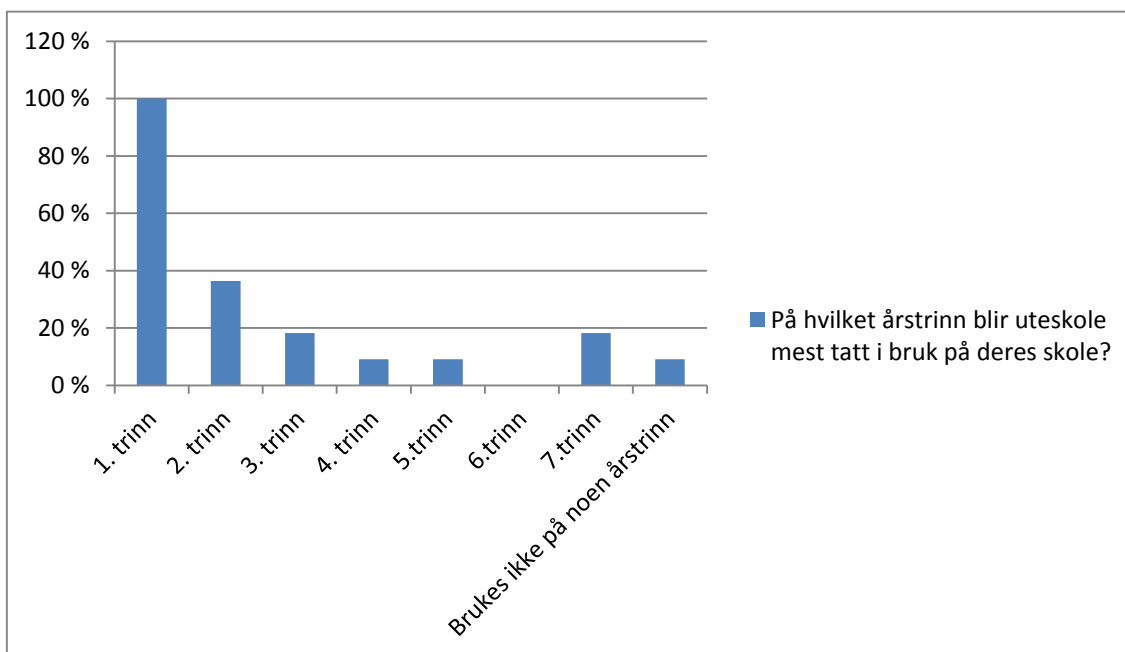

Diagram 3: På hvilket årstrinn blir uteskole mest tatt i bruk på deres skole?

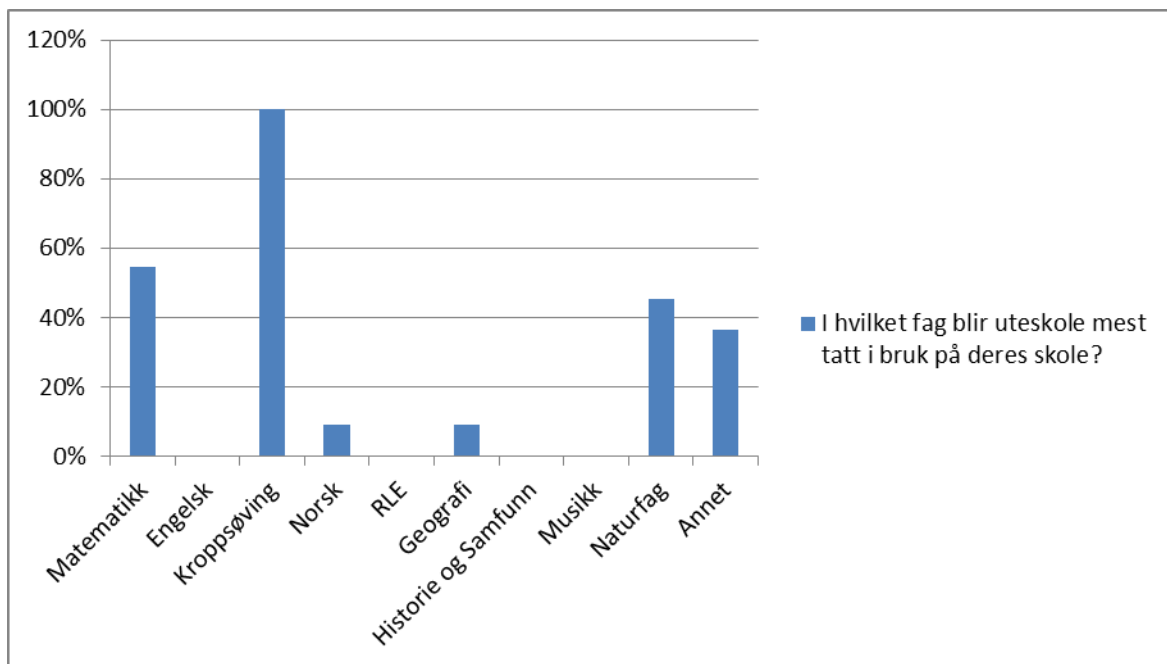

Diagram 4: I hvilket fag blir uteskole mest tatt i bruk på deres skole?

Side 3

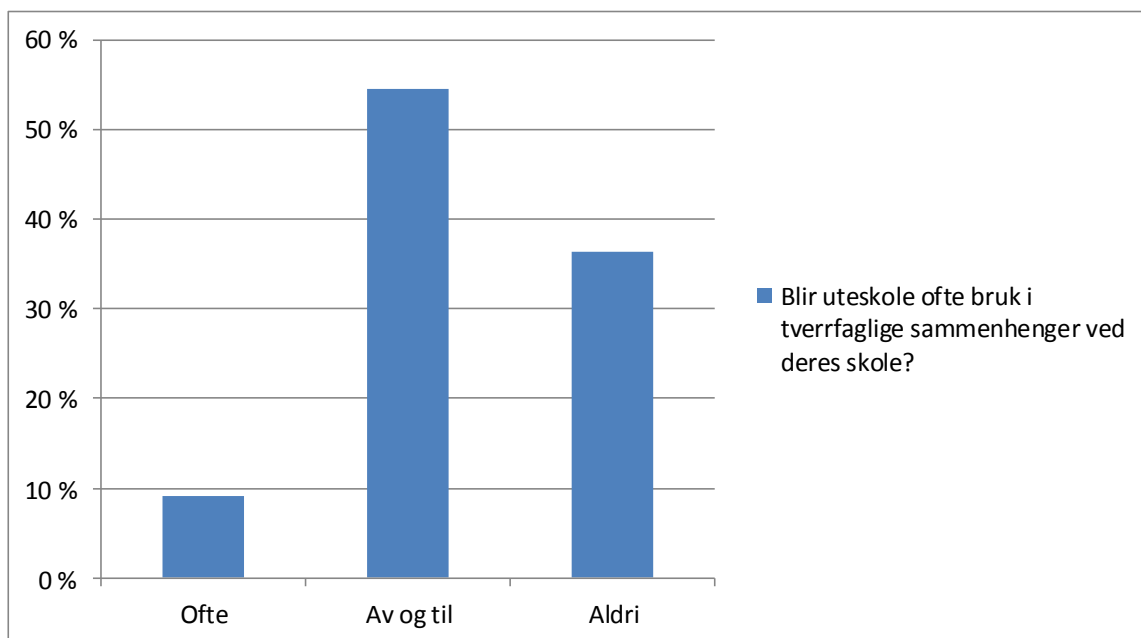

Diagram 5: Blir uteskole ofte bruk i tverrfaglige sammenhenger ved deres skole?

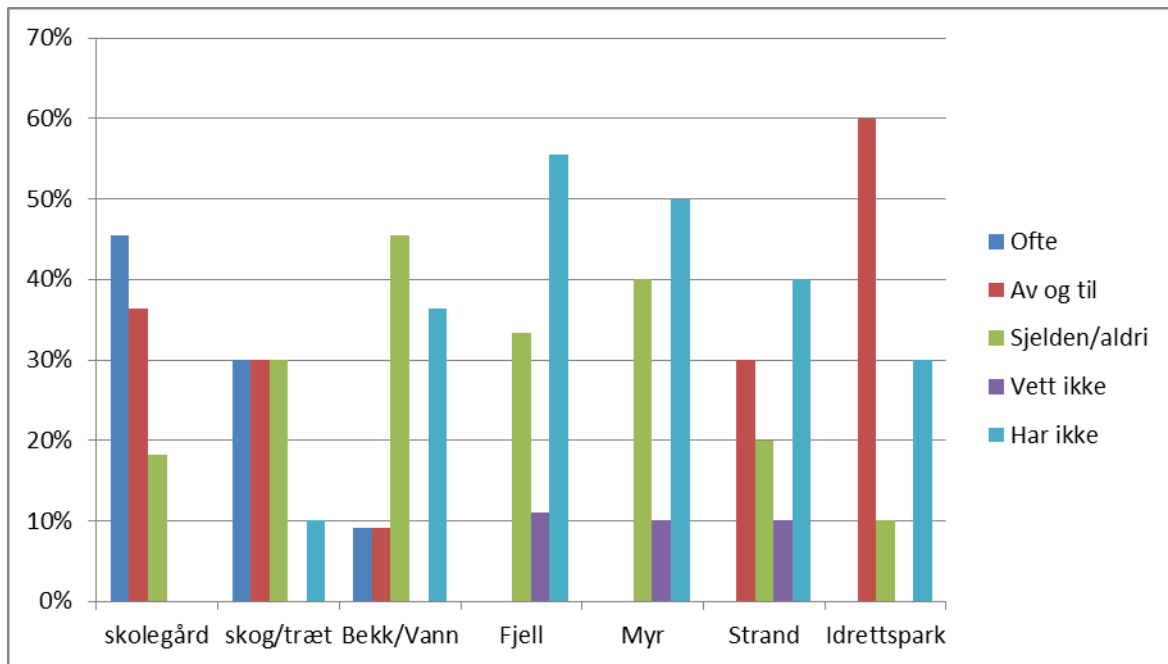

Diagram 6: Hvor ofte blir de følgende områdene brukt til uteskole undervisning?

Side 4

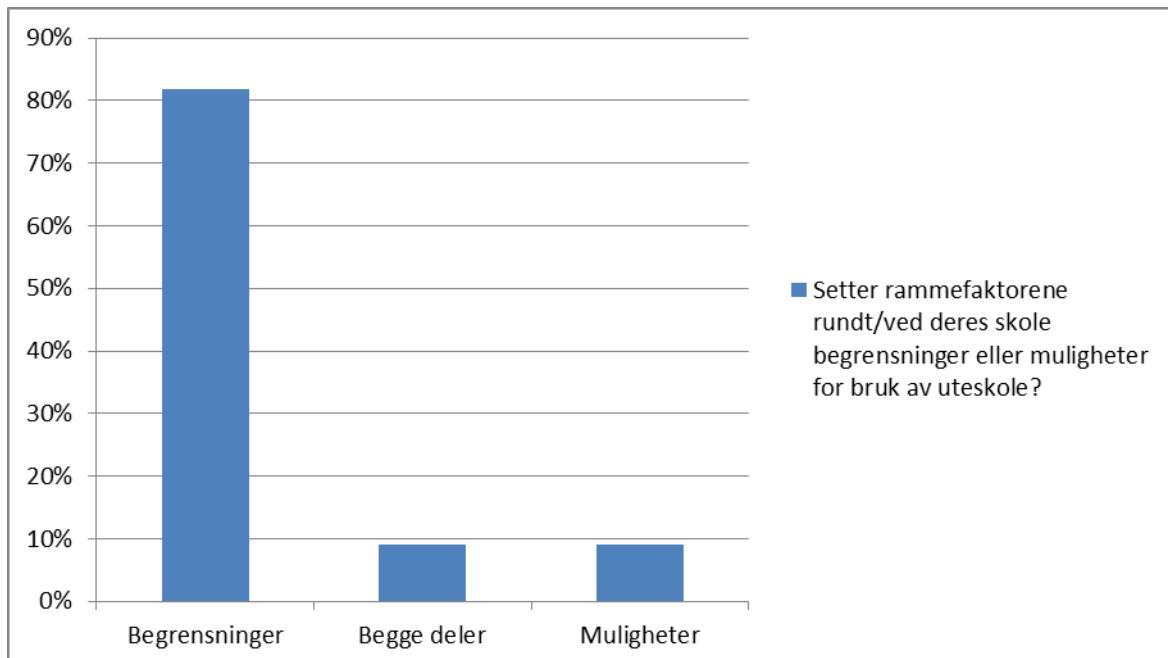

Diagram 7: Setter rammefaktorene rundt/ved deres skole begrensninger eller muligheter for bruk av uteskole?

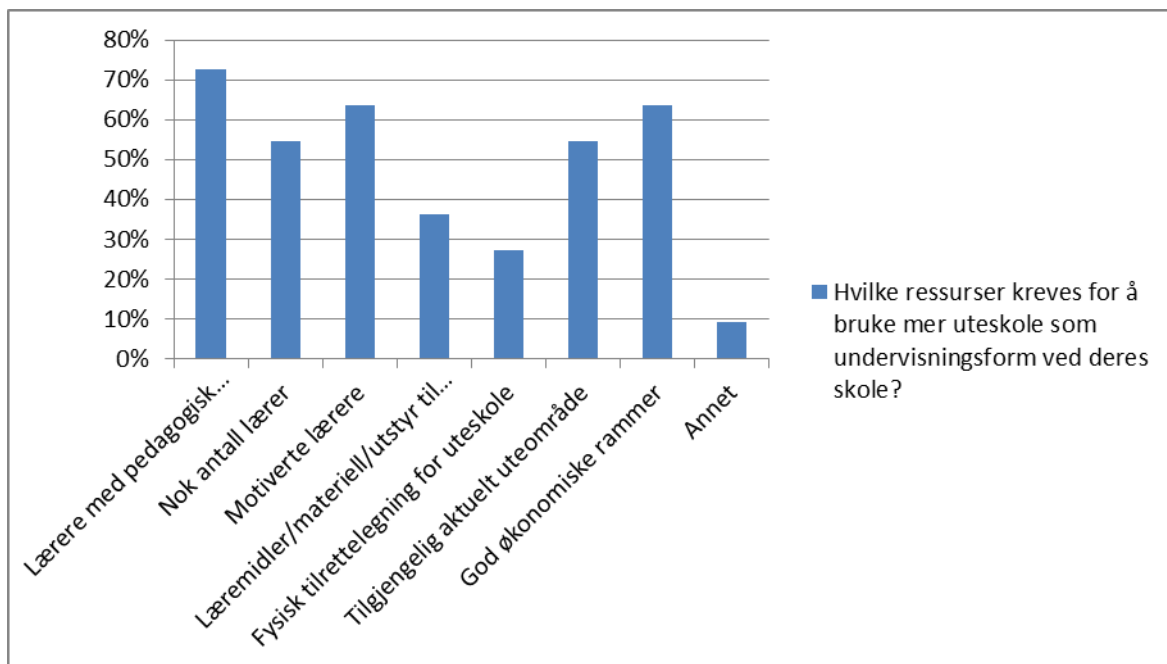

Diagram 8: Hvilke ressurser kreves for å bruke mer uteskole som undervisningsform ved deres skole?

Side 5

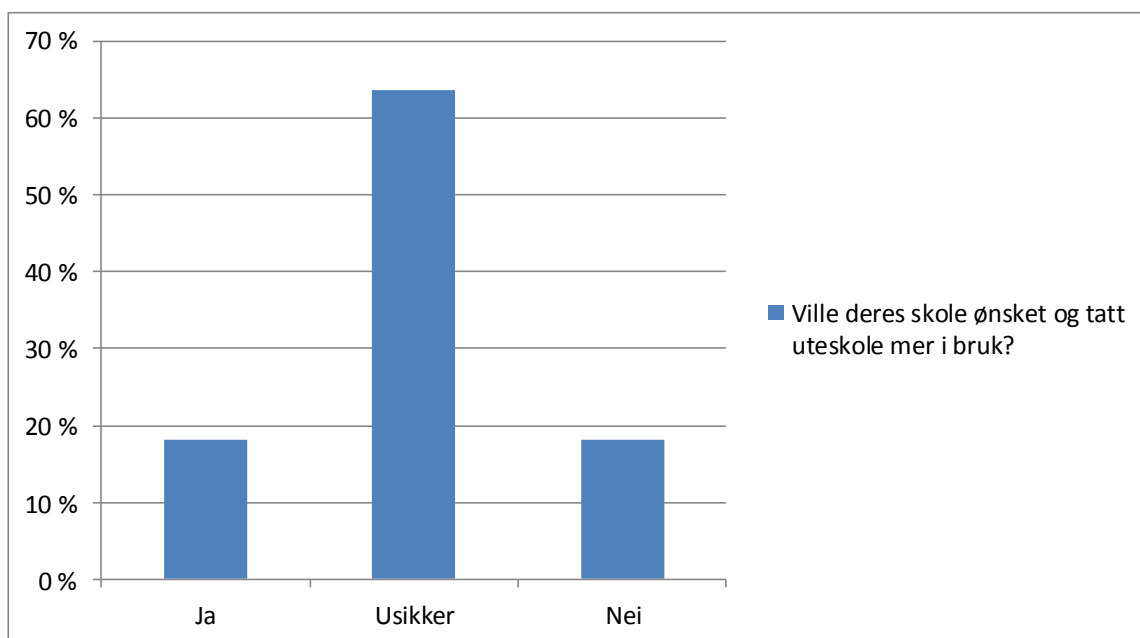

Diagram 9: Ville deres skole ønsket og tatt uteskole mer i bruk?

Vedlegg nr: 4

Side 1

Spørreundersøkelses diagrammer for bygdeskolene

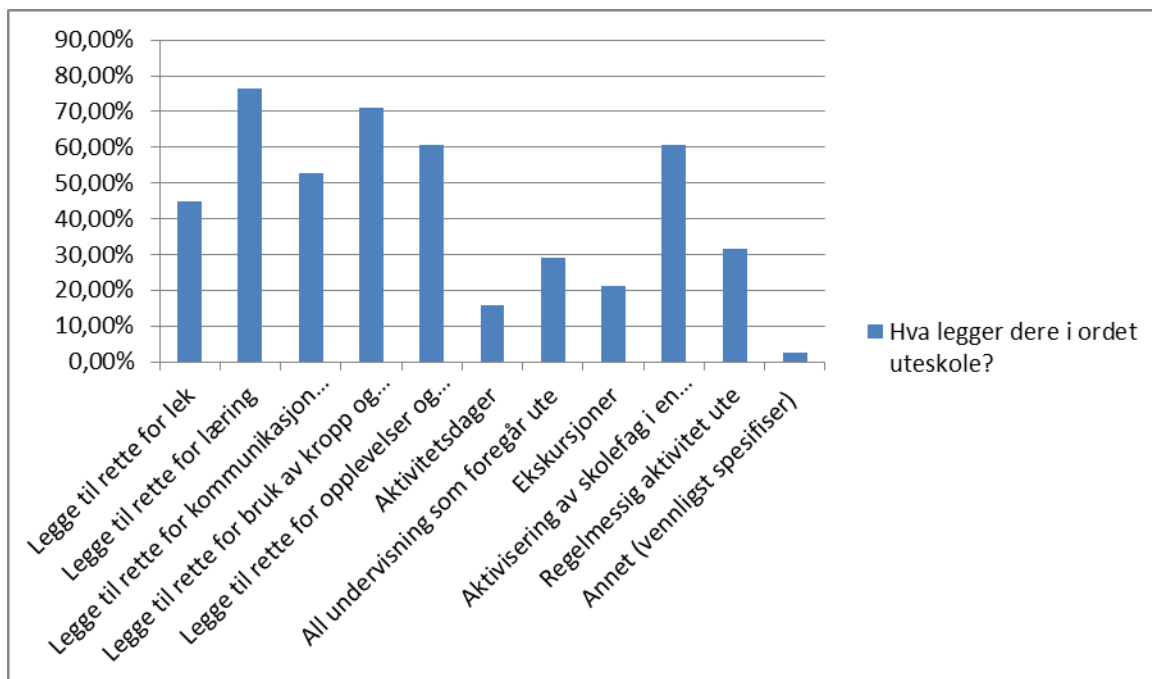

Diagram 1: Hva legger dere i ordet uteskole?

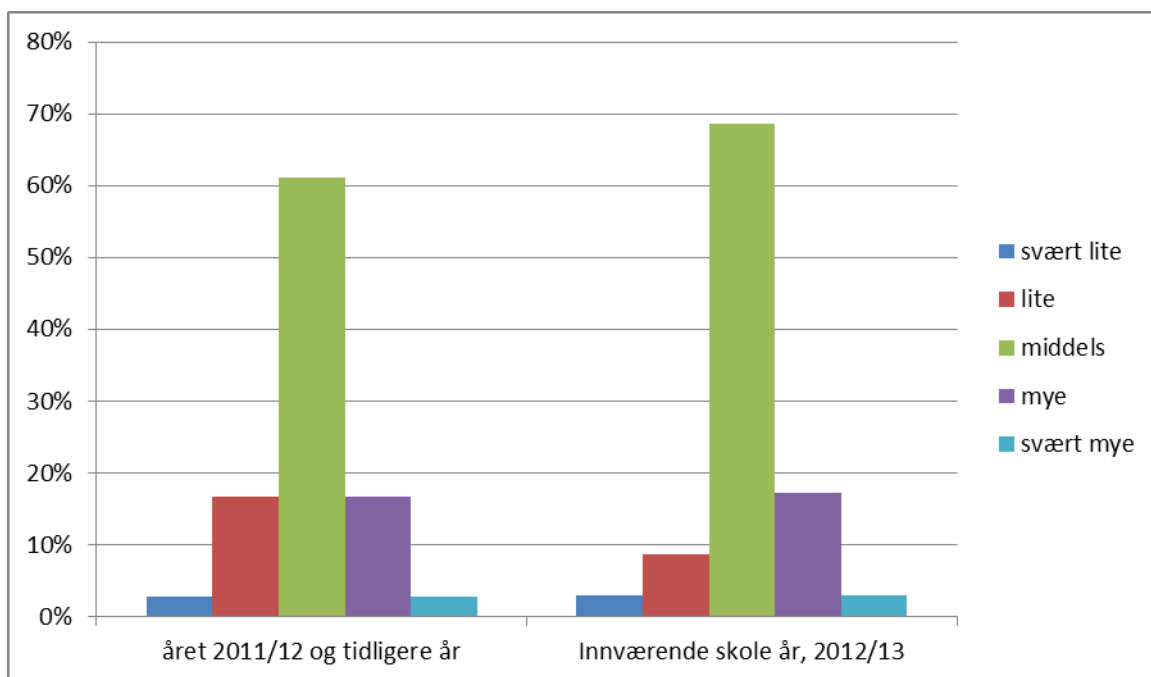

Diagram 2: I hvor stor grad har uteskole blitt brukt som undervisningsform på deres skole?

Side 2

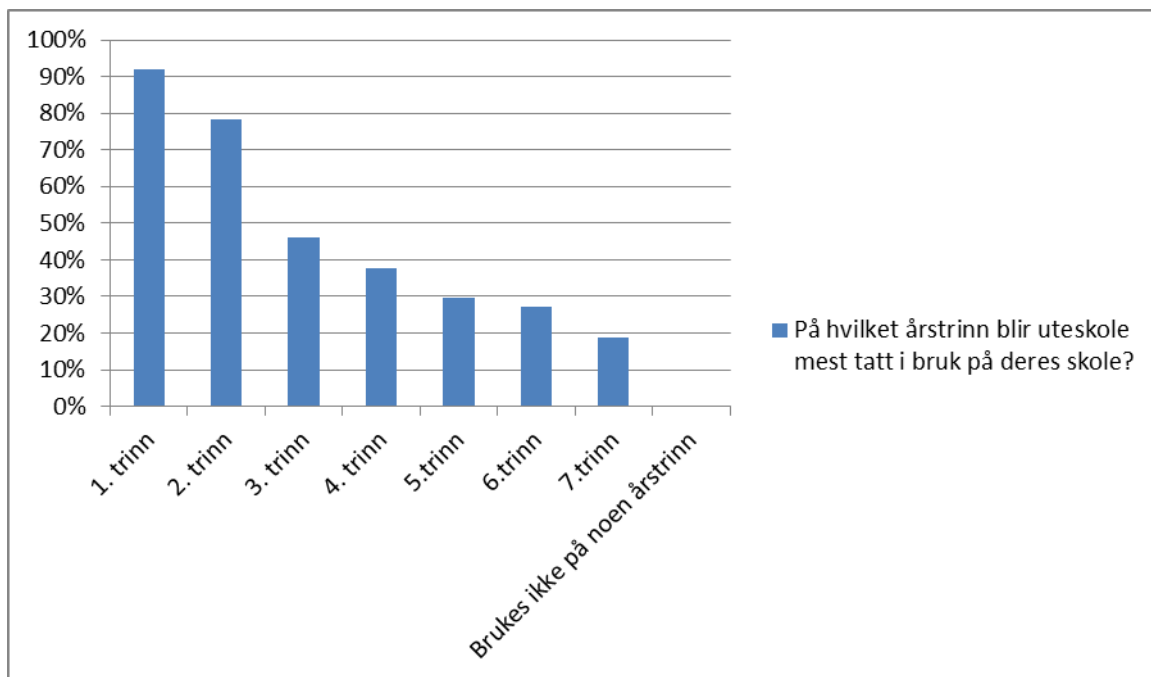

Diagram 3: På hvilket årstrinn blir uteskole mest tatt i bruk på deres skole?

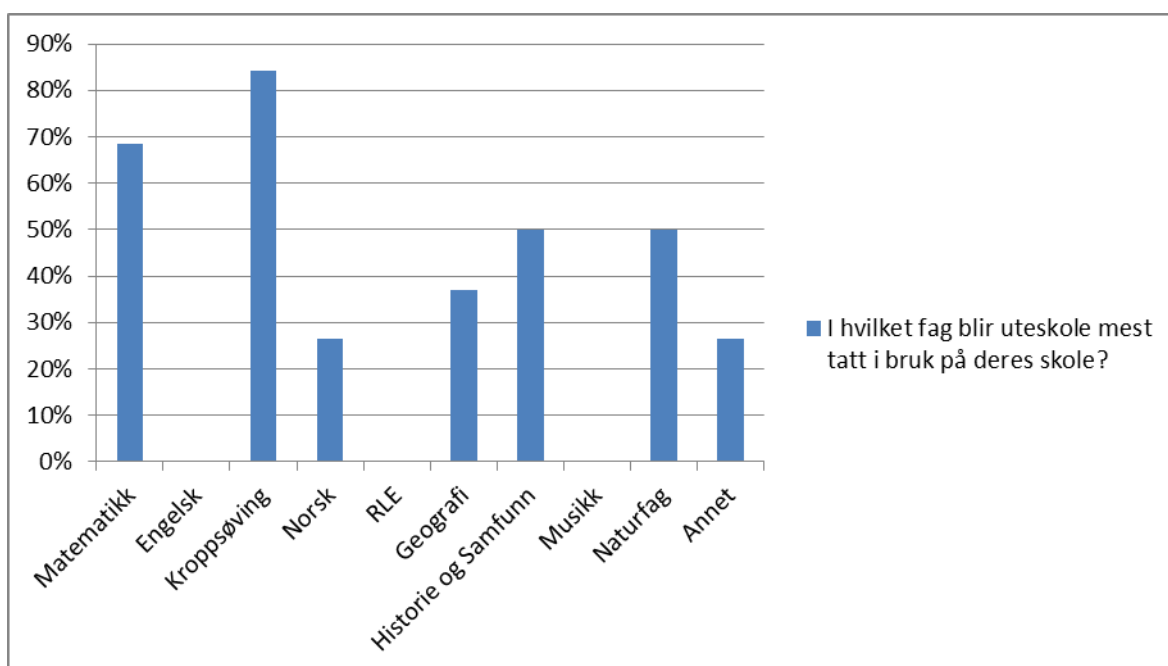

Diagram 4: I hvilket fag blir uteskole mest tatt i bruk på deres skole?

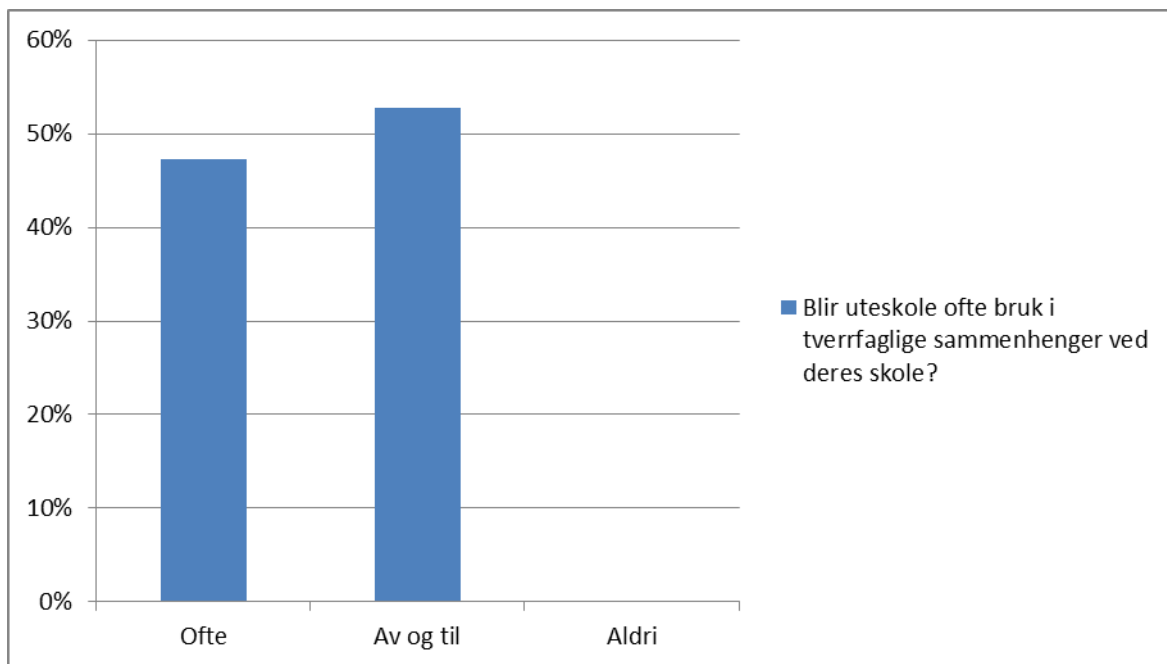

Diagram 5: Blir uteskole ofte bruk i tverrfaglige sammenhenger ved deres skole?

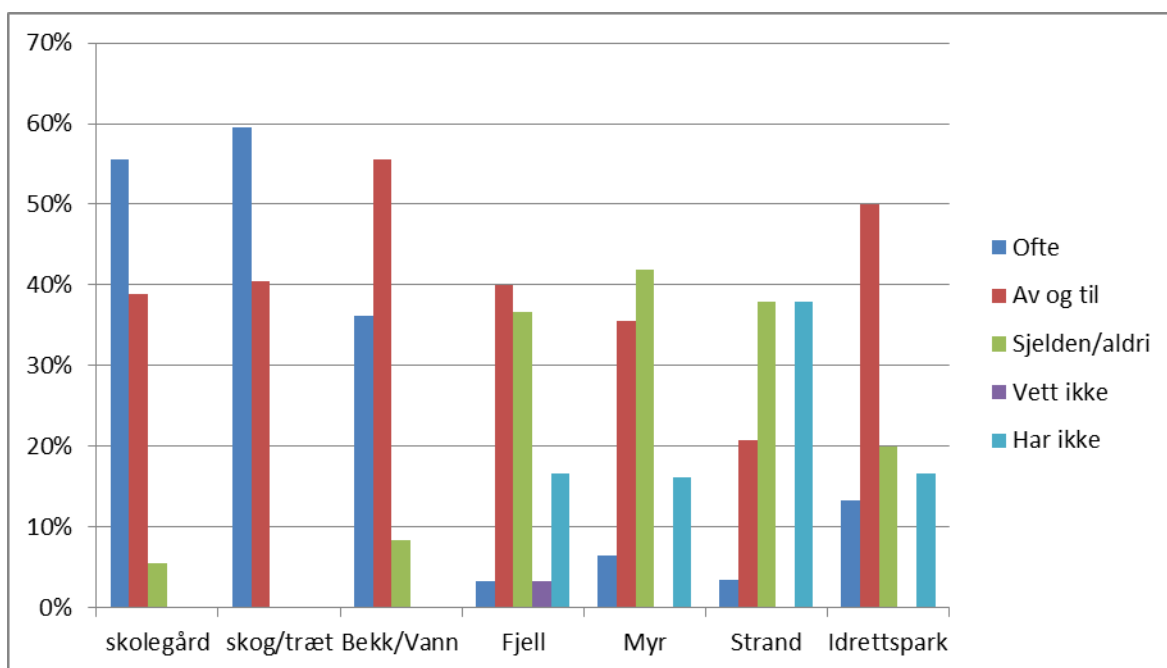

Diagram 6: Hvor ofte blir de følgende områdene brukt til uteskole undervisning?

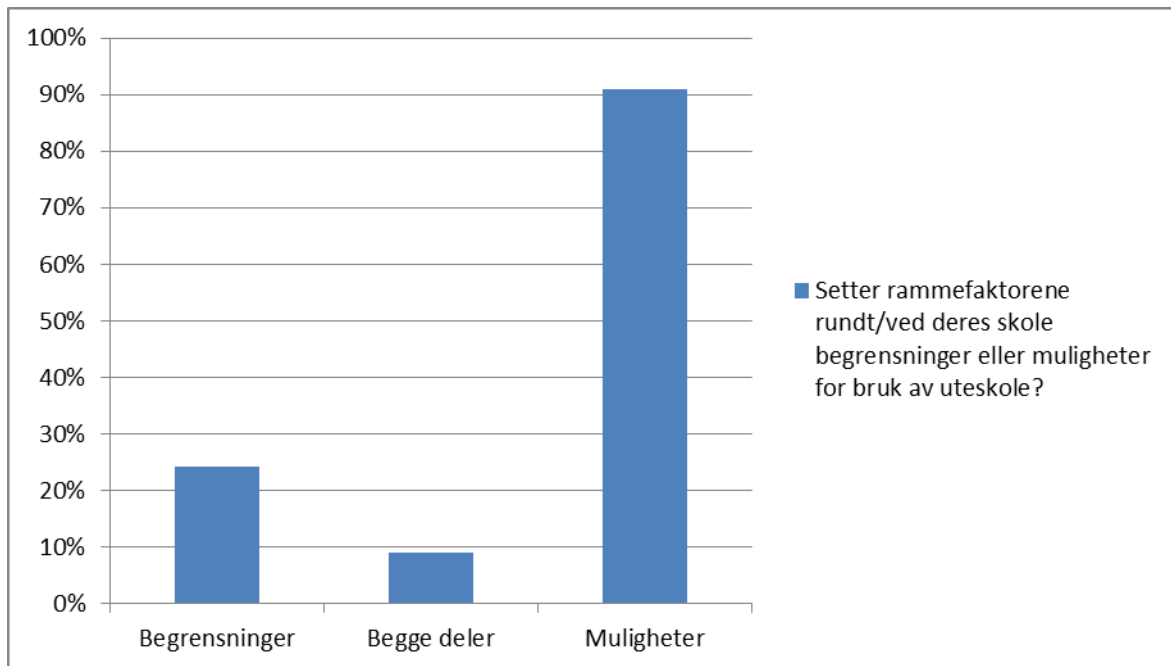

Diagram 7: Setter rammefaktorene rundt/ved deres skole begrensninger eller muligheter for bruk av uteskole?

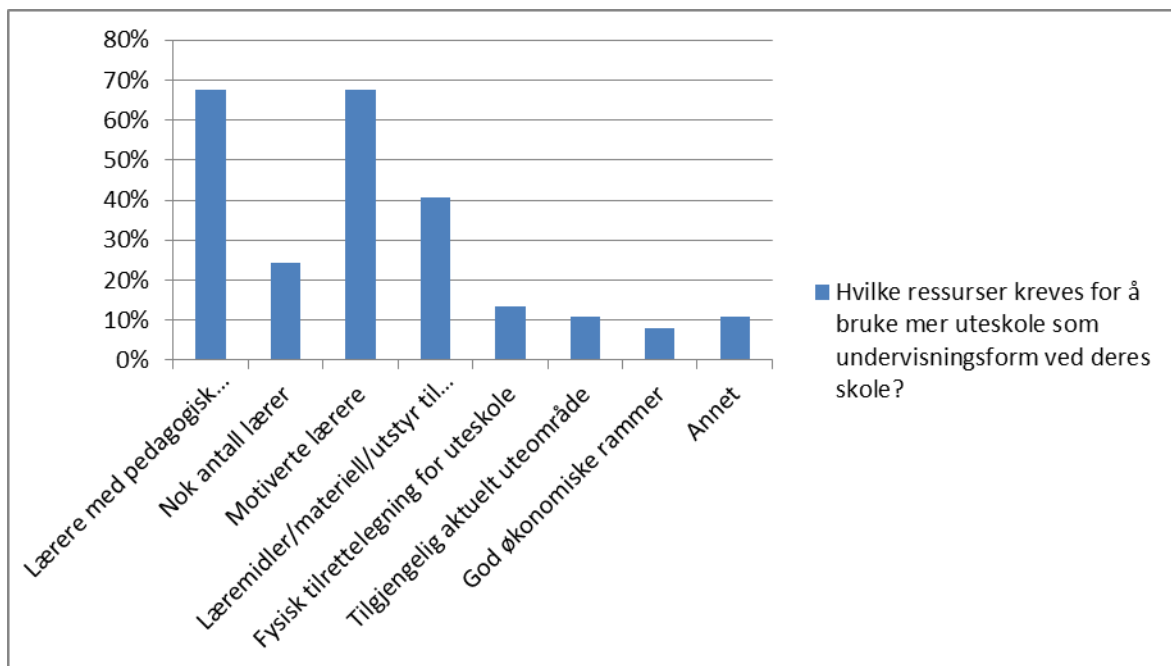

Diagram 8: Hvilke ressurser kreves for å bruke mer uteskole som undervisningsform ved deres skole?

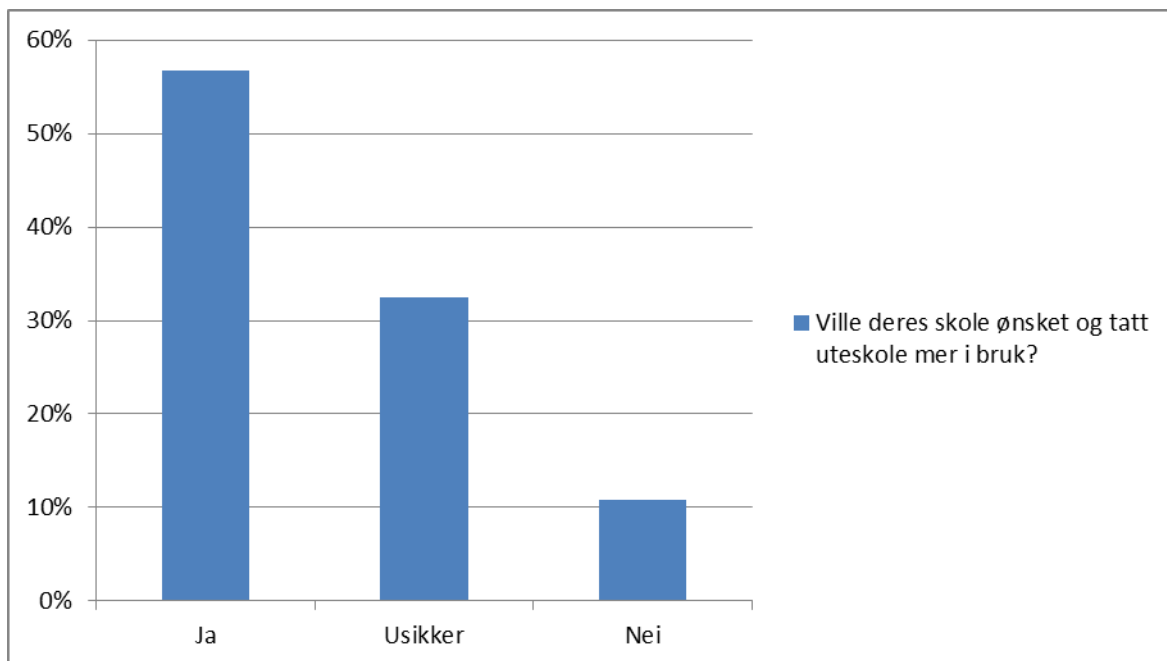

Diagram 9: Ville deres skole ønsket og tatt uteskole mer i bruk?